

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2017-2018

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Ladislav Heisler

Přeshraniční sledování a pronásledování – činnost Policie ČR

Praha 2018

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2017-2018

BACHELOR THESIS

Ladislav Heisler

**Cross-border surveillance and persecution – activity of the
Police of the Czech Republic**

Prague 2018

The Bachelor Thesis Work Supervisor: JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 6. března 2018

Ladislav Heisler

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce JUDr. Zdeňku Fialovi, Ph.D., za součinnost při konzultacích, odborné vedení, ochotu a cenné rady, které mi poskytoval v průběhu zpracování bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá přeshraničním sledováním a pronásledováním v rámci činnosti Policie České republiky. Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část je zaměřena na přiblížení mezinárodní policejní spolupráce, zejména na institut přeshraničního sledování a pronásledování. Je v ní vymezen stručný historický vývoj k dané problematice. V praktické části je proveden výzkum formou dotazníku mezi občany příhraničních měst, dále mezi příslušníky Policie České republiky a studenty University Jana Amose Komenského Praha. Závěr praktické části se věnuje dané problematice a výsledku výzkumu. Pozornost je věnována vlivu zrušení kontrol státních hranic České republiky na kriminalitu v příhraničních oblastech, opětovnému zavedení kontrol na státních hranicích, návrhu opatření ke zvýšení vnitrostátní bezpečnosti.

Klíčová slova

Evropská unie, Policie České republiky, přeshraniční sledování, pronásledování, schengenský prostor

Annotation

The bachelor thesis deals with the cross-border surveillance and persecution within the activity of the Police of the Czech Republic. The thesis consists of theoretical and practical part. The theoretical part is focused on the approaching of the international police cooperation, especially on the Institute for Cross-Border Surveillance and Persecution. It sets out brief historical developments on this issue. In the practical part, research is carried out in the form of a questionnaire among citizens of border towns, among members of the Police of the Czech Republic and students of Jan Amos Komensky University Prague. The conclusion of the practical part deals with the given issue and the result of the research. Attention is paid to the impact of the abolition border controls of the Czech Republic on crime in the border areas, the reintroduction of controls at national borders and the proposal of measures to increase national security.

Keywords

Cross-border surveillance, European Union, persecution, Police of the Czech Republic, Schengen area

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 EVROPSKÁ UNIE	11
1.1 Pojem Evropa.....	11
1.2 Stručný historický vývoj	11
1.3 Členské státy Evropské unie	15
2 SCHENGEN	16
2.1 Vznik schengenského prostoru	17
2.1.1 Základní principy schengenského prostoru.....	18
2.1.2 Členské státy schengenského prostoru.....	19
2.2 Schengenská prováděcí úmluva.....	21
2.2.1 Základní pojmy Schengenské prováděcí úmluvy	21
2.3 Schengenské acquis	24
2.4 Amsterodamská smlouva	24
2.5 Dublinská úmluva	25
2.5.1 Systém Eurodac.....	25
2.6 Schengenský hraniční kodex	26
2.7 Vstup České republiky do Schengenu	26
2.7.1 Podmínky zapojení do schengenského prostoru	27
2.8 Schengenský informační systém.....	28
2.8.1 Základní složky SIS	29
2.8.2 Ochrana dat v SIS	30
3 POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE.....	32
3.1 Výměna styčných důstojníků.....	32
3.2 Společné hlídky.....	33
3.3 Společná centra policejní a celní spolupráce	35
4 PŘESHraniční sledování a pronásledování.....	36
4.1 Přeshraniční sledování	36
4.1.1 Variatny přeshraničního sledování.....	38
4.2 Přeshraniční pronásledování	39
4.2.1 Důvody zahájení přeshraničního pronásledování	41
4.2.2 Oprávnění policistů na území druhého státu.....	41

4.2.3	Povinnosti policistů na území druhého státu.....	42
4.3	Postup při realizaci přeshraničního pronásledování	43
PRAKTICKÁ ČÁST		45
5	PRŮZKUM.....	45
5.1	Statistické údaje počtu přeshraničních sledování a pronásledování	46
5.2	Sociodemografický průzkum	49
5.2.1	Cíle šetření	49
5.2.2	Stanovení hypotéz.....	49
5.2.3	Charakteristika respondentů.....	49
5.2.4	Metoda dotazování.....	50
5.2.5	Vyhodnocení provedeného výzkumu.....	57
5.3	Závěrečné shrnutí.....	60
ZÁVĚR		61
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....		63
SEZNAM ZKRATEK		68
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ		69

ÚVOD

Téma bakalářské práce bylo autorem vybráno především z důvodu profesního zájmu – od roku 2009 pracuje u Policie České republiky a od října roku 2010 je služebně zařazen na obvodní oddělení v Hrádku nad Nisou. Jedná se o policejní součást, která se nachází v územní působnosti Krajského ředitelství policie Libereckého kraje. Z policejní praxe autor v posledních letech vyzoroval čtenější výskyt počtu zahraničních pachatelů, kteří se na našem území České republiky úmyslně a často opakovaně dopouštějí protiprávního jednání. Nebývá ojedinělým jevem, že pachatel ve snaze uniknout orgánům policie volí únikovou cestu přes státní hranice zpět do své rodné země. V takovém případě je možné využít opatření zvané přeshraniční pronásledování. Policista České republiky je oprávněn při pronásledování pachatele trestného činu, kdy čin byl spáchán na území České republiky, překročit státní hranice a dále pachatele pronásledovat na území druhého státu. Vzhledem ke geografické poloze města Hrádek nad Nisou se autor práce během své působnosti u Policie osobně setkal s možností využití uvedeného opatření.

Hrádek nad Nisou je malé příhraniční město v severních Čechách, ve kterém v současné době žije přibližně 7 600 obyvatel. Město je součástí tzv. česko-německo-polského trojmezí, hranice města přímo sousedí v jednom bodě se státními hranicemi Polské republiky – část Dolnoslezské vojvodství – a hranicemi Německé spolkové republiky – část Sasko.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části čerpal autor z odborné literatury. Hlavní část práce je věnována samotnému institutu přeshraničního sledování a pronásledování, dále mezinárodní policejní spolupráci mezi členskými státy Evropské unie a schengenského prostoru. Praktická část se zaměřuje na vlastní výzkum formou dotazníku.

Bakalářská práce se snaží přiblížit mezinárodní policejní spolupráci, zejména institut přeshraničního sledování a pronásledování. Jedná se o opatření, které slouží k zamezení trestné činnosti spojené s volným pohybem osob. Dále v práci bude nastíněn právní

základ daný Schengenskou dohodou a bilaterálními smlouvami se státy sousedícími s Českou republikou.

První kapitola se bude zabývat stručným historickým vývojem Evropské integrace po vznik Evropské unie.

V druhé kapitole bude pozornost věnována Schengenu. V podkapitolách se autor zaměří na historický vývoj, schengenský prostor, členské státy schengenského prostoru, definici vnější a vnitřní hranice a vznik Schengenského informačního systému.

Třetí kapitola popisuje mezinárodní spolupráci Policie České republiky v rámci schengenského prostoru, kdy v podkapitolách, stručněji v bodech, budou vymezeny konkrétní úlohy.

Ve čtvrté kapitole bude podrobněji popsán institut přeshraničního sledování a pronásledování, včetně právní úpravy dané problematiky.

Cílem praktické části této práce je zmapování provedení zákroků – přeshraničního sledování a pronásledování z České republiky do sousedních států a naopak za období 2014-2017. Hlavním cílem je osobní výzkum provedený formou dotazníku k problematice vnitrostátní bezpečnosti. Výzkum se také zaměřuje na zjištění, zda jsou dotázaní respondenti pro znovuzavedení kontrol na státních hranicích, či zda zrušení hraničních kontrol má vliv na kriminalitu v příhraničních oblastech. Výzkum byl proveden u tří skupin respondentů, mezi občany příhraničních měst Hrádek nad Nisou a Frýdlant v Čechách, dále mezi příslušníky Policie České republiky a studenty University Jana Amose Komenského Praha - obor Evropská hospodářskosprávní studia.

Cílem této práce je nejen seznámení s danou problematikou a praxí, ale též možnost využití jako služební pomůcky pro postup policejních orgánů při provádění přeshraničního sledování či pronásledování.

TEORETICKÁ ČÁST

1 EVROPSKÁ UNIE

1.1 POJEM EVROPA

První zmínka o Evropě se objevuje v řecké mytologii, kde se pod jménem Európe objevuje fénická princezna, dcera krále Týrose. Další význam fénického slova Európe je „západ slunce“ – odtud je název Evropa vnímán jako jméno pro západní země. V zeměpisném smyslu se o Evropě poprvé zmiňují básník Apollon Pythijský (7.-8. stol. př. Kr.) a také osobnost považována za otce dějepisu – Hérodotos (484-425 př. Kr.), který již Evropu považuje za kontinent. Tuto myšlenku následně přebírá i Aristoteles (384-322 př. Kr.).¹

1.2 STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ

Samotná myšlenka sjednocení Evropy se v historii našeho kontinentu objevuje v mnoha rozmanitých podobách. Její počátky se nacházejí již v myšlenkovém světě antického Řecka, předobraz politického uskutečnění lze pak vidět v úsilí římské říše, především v integračních procesech vzniku „Svaté říše římské“,² založené na universalistickém ideálu křesťanství.³

Počátky moderní integrace dnešní Evropy sahají do období padesátých let minulého století. Především válečné konflikty založené na velmocenské politice v boji o moc a území (první světová válka v letech 1914-1918 a druhá světová válka v letech 1939-1945) vedly k hledání nové cesty založené na demokratických principech, která by garantovala mír a bezpečnost evropských států. K dosažení požadovaného cíle vedla myšlenka o vytvoření hospodářského uskupení evropských zemí s nadnárodní správou

¹ SVOBODA, Pavel. Úvod do evropského práva. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy mezioborové učebnice, s. 3. ISBN 978-80-7400-334-9.

² Svatá říše římská - (800-1806), název dnes již zaniklého mnohonárodnostního útvaru, který se rozkládal ve střední Evropě. Zdroj: Svatá říše římská. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001, 14.12.2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatá_říše_římská#Historie

³ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, s. 31. ISBN 978-80-7325-180-2.

klíčových odvětví. Vzájemná spolupráce evropských států následně umožnila vznik nadnárodních organizací.⁴ Patří mezi ně:

Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)

Jak již bylo uvedeno, evropská integrace po druhé světové válce značně zesílila. K dosažení mírových vztahů měla přispět kontrola výroby oceli, základní suroviny zbrojního průmyslu, která představovala značné riziko vzniku dalších válečných konfliktů. Mezi tzv. první šestkou (Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a Spolková republika Německo) došlo k přípravě smlouvy o založení nadnárodní organizace **Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO)**. Dne 18. dubna 1951 byla v Paříži podepsána uvedená smlouva (proto **Pařížská smlouva**) a po ratifikaci⁵ všemi členskými státy vstoupila v platnost dne 23. července 1952. Smlouva byla uzavřena na 50 let. Vznik ESUO přinesl jeho zakladatelům zvýšení produkce uhlí a oceli, zároveň významně přispěl k rozvoji jejich vzájemného obchodu.⁶

Evropské společenství (ES)

Další projekt navázal na zkušenosti s ESUO, následovalo prohlubování sektorové integrace v oblasti zemědělství, dopravy a rozvoje jaderné technologie, kdy hlavním cílem bylo vytvoření společného trhu. Dne 25. března 1957 zástupci první šestky podepsali **Smlouvu o Evropském hospodářském společenství (EHS)** a zároveň **Smlouvu o Evropském společenství pro atomovou energii (Euratom)**. K podpisu došlo v Římě, odtud název **Římské smlouvy**. Tyto smlouvy vstoupily v platnost dne 1. ledna 1958, byly uzavřeny bez časového omezení a jsou platné dodnes. Klíčovým úkolem EHS bylo zrušit celní poplatky a množstevní omezení vývozu a dovozu mezi členskými státy, dále vybudovat společný trh s volným pohybem osob, služeb, zboží

⁴ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, s. 47 - 49. ISBN 978-80-7325-180-2.

⁵ Ratifikace mezinárodní smlouvy. Legislativní helpdesk [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://help.odok.cz/vykladovy-slovník/-/wiki/V%C3%BDkladov%C3%BD%20slovn%C3%ADk/Ratifikace+mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20smlouvy>

⁶ PIKNA, Bohumil. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 20 - 21. ISBN 978-807380-611-8.

a kapitálu (ekonomická integrace) v horizontu dvanácti let.⁷ Úkolem společenství Euratom bylo vytvořit společný trh s nukleárními materiály, s podporou jejich mírového využití. Společenství existuje dodnes.

Dne 8. dubna 1965 byla podepsána první reformní smlouva pod názvem **Smlouva o zřízení společné Rady a společné Komise Evropských společenství**, (platnost od 1. července 1967). Tím došlo ke sloučení orgánů evropských společenství ESUO, EHS, Euratom v **Evropská společenství (ES)**.⁸

Evropská unie (EU)

Od roku 1990 byla pozornost Evropského společenství zaměřena na jednání o hospodářské a měnové unii (zavedení společně měny euro), ale také nově o politické unii. Především se jednalo o společnou zahraniční a bezpečnostní politiku členských států, v případě vnitřní a veřejné bezpečnosti o spolupráci v oblasti justice a vnitřních věcí. Následoval další posun v rozvoji evropské integrace, dne 7. února 1992 v nizozemském Maastrichtu byla podepsána **Smlouva o Evropské unii** (Maastrichtská smlouva), která vstoupila v platnost dne 1. listopadu 1993. Maastrichtská smlouva o EU zavedla nový rámec strukturálního uspořádání Evropské unie do **pilířového systému**.

- **První pilíř - Evropská společenství** (EHS, ESUO, Euratom) má právní subjektivitu, uzavírání smluv v rámci legislativního postupu EU, zahrnuje oblasti budování společného vnitřního trhu, dále hospodářskou a měnovou unii (ekonomická integrace).
- **Druhý pilíř - společná zahraniční a bezpečnostní politika** EU (pouze mezivládní spolupráce mezi členskými státy).
- **Třetí pilíř - policejní a justiční spolupráce** (pouze mezivládní spolupráce mezi členskými státy).⁹

⁷ Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. března 1957, čl. 8. CELEX: 11957E. Zdroj: Smlouva o založení evropského hospodářského společenství. Senát Parlamentu České republiky [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z:

https://www.senat.cz/senat/evropa/dokumenty_ke_stazeni/smlouva_o_zalozeni_ehs.pdf

⁸ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, s. 63 - 70. ISBN 978-80-7325-180-2.

⁹ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 31 – 32. ISBN 978-807380-611-8.

EU byla krátce po svém vzniku často označována za ekonomického obra, politického trpaslíka a válečného červa. Takto nelichotivá tvrzení do jisté míry vystihovala stav nově vzniklé unie, která sice mohla navázat na desetiletí úspěšné ekonomické spolupráce, ale v zahraniční politice a především ve vojenské a policejní oblasti neměla z čeho vycházet. Řada členských států byla spokojena se svou obrannou politikou prostřednictvím NATO¹⁰ (1949), nebylo tedy v jejich zájmu cokoli měnit. Až válečné konflikty v Jugoslávii (1991 – 1999) v těsné blízkosti hranic EU přiměly členské státy k posílení evropské politiky bezpečnosti a obrany.¹¹

Podobně tomu bylo i v oblasti justice a vnitra, neboť se dotýkaly citlivých otázek národní suverenity. Původní ekonomická integrace vůbec nezahrnovala vnitřní bezpečnost ani policejní spolupráci. V sedmdesátých a osmdesátých letech došlo na území Evropy k řadě teroristických útoků. V reakci na přeshraniční kriminalitu byly vytvořeny mezivládní skupiny, které sloužily k výměně informací mezi policejními orgány členských států. Vytvořením společného trhu mezi členskými státy došlo k výraznému zvýšení objemu přepravovaného zboží přes hranice. V reakci na nepropustnost vnitřních hranic došlo k podpisu Schengenské dohody o postupném odstraňování kontrol na vnitřních hranicích (bude pojednáno v následující kapitole č. 2). Tento krok však pro členské státy znamenal vzdání se jednoho z nejdůležitějších nástrojů k zajištění bezpečnosti ve svém teritoriu.¹²

¹⁰ Severoatlantická aliance - NATO, je euroatlantický vojenský pakt, byl založen 4. dubna 1949, sídlo Brusel. Zdroj: Severoatlantická aliance. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001, 22.2.2018 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Severoatlantick%C3%A1_aliance

¹¹ WEISS, Tomáš. Role policie a armády v Evropské unii: analýza evropské a národní úrovně s využitím případové studie České republiky. Praha: Karolinum, 2014, s. 93. ISBN 978-80-246-2381-8.

¹² WEISS, Tomáš. Role policie a armády v Evropské unii: analýza evropské a národní úrovně s využitím případové studie České republiky. Praha: Karolinum, 2014, s. 93 - 97. ISBN 978-80-246-2381-8.

1.3 ČLENSKÉ STÁTY EVROPSKÉ UNIE

(v závorce uveden rok přistoupení)

Belgie (1958), Francie (1958), Itálie (1958), Lucembursko (1958), Německo (1958)
Nizozemsko (1958), Dánsko (1973), Irsko (1973), Spojené království (1973), Řecko
(1981), Portugalsko (1986), Španělsko (1986), Finsko (1995), Rakousko (1995),
Švédsko (1995), Česká republika (2004), Estonsko (2004), Kypr (2004), Litva (2004),
Lotyšsko (2004), Maďarsko (2004), Malta (2004), Polsko (2004), Slovensko (2004),
Slovinsko (2004), Bulharsko (2007), Rumunsko (2007). Chorvatsko (2013).¹³

¹³ 28 členských států EU. Evropská unie [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z:
https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_cs#tab-0-1.

2 SCHENGEN

V samotném úvodu této kapitoly bude popsáno jedno významné příhraniční městečko, kde vše začalo, kde pouhá myšlenka o vytvoření „Evropy občanů“ dostala fyzicky hmatatelnou podobu.

Schengen je malá vinařská vesnice s 425 obyvateli. Nachází se na jihovýchodě Lucemburska, poblíž hranic Německa a Francie. V letech 1985 a 1990 zde došlo k podpisu Schengenských dohod, které se staly základním kamenem v schengenské spolupráci, ale i klíčovým prvkem evropské politiky.

Na jaře roku 1985 starostu vesnice Schengen Fernarda Webera při návratu z vinice zastihl telefon z ministerstva zahraničí, kde probíhala diskuze o vhodném místě k podpisu nové mezinárodní dohody. Lucembursko v té době předsedalo Evropskému společenství, proto bylo v jeho zájmu najít vhodné neutrální místo, kde by došlo k podpisu uvedené dohody, a tak bylo rozhodnuto, že k tomu dojde v Schengenu. Po výběru vhodného místa došlo dne 14. června roku 1985 na palubě výletní lodi MS „Princesse Marie-Astrid“ (Princezna Marie-Astrid) za účasti Spolkové republiky Německo, Francie, Belgie, Lucemburska a Nizozemska k podpisu Schengenské dohody, která vedla k postupnému vytvoření schengenského prostoru.

Dne 19. června roku 1990 byla podepsána Schengenská úmluva k provedení Schengenské dohody. Úmluva již navrhovala opatření, která zajistí po zrušení kontrol na vnitřních hranicích jednotnou oblast bezpečnosti a spravedlnosti.¹⁴

K příležitosti připomenutí si této historicky významné události byl na břehu řeky Mosely postaven památník se třemi ocelovými sloupy, symbolizujícími počátky Evropy ESUO, zatímco tři mosazné hvězdy na sloupech symbolizují účastníky podpisu dohody, Německo, Francii a zástupce Hospodářské unie Beneluxu.¹⁵

¹⁴ Zdroj: Accords de Schengen. Commune de Schengen [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.schengen.lu/fr-FR/accords-de-schengen>

¹⁵ Zdroj: Monument "Schengen Agreement". Visit Luxembourg [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.schengen.lu/fr-FR/accords-de-schengen>

Signatáři Schengenské dohody 1985

- Lucembursko - ministr zahraničí Robert Goebbels
- Nizozemsko - ministr zahraničí Wim F. vanEekelen
- Francie - ministryně zahraničí Catherine Lalumière
- Německo - ministr zahraničí Waldemar Schreckenberger
- Belgie - ministryně zahraničí Paul de Keersmaeker

Signatáři Schengenské úmluvy 1990

- Lucembursko - ministr zdravotnictví Georges Wohlfart
- Nizozemsko - státní tajemník pro zahraniční politiku Piet Dankert
- Francie - ministryně pro evropské záležitosti Edith Cresson
- Německo - státní ministr Lutz Stavenhagen
- Belgie - ministr pro evr. záležitosti Paul de Keersmaeker¹⁶

2.1 VZNIK SCHENGENSKÉHO PROSTORU

Za prvo počátek schengenské spolupráce je považována tzv. **Saarbrückenská dohoda** mezi Spolkovou republikou Německo a Francií z 13. června 1984. Dohoda vznikla mimo rámec Evropského společenství v důsledku negativní reakce řidičů vozidel pro dálkovou silniční přepravu kvůli velkým průtahům při projíždění státních hranic obou států. Obsahem dohody bylo postupné rušení kontrol na francouzsko-německých hranicích, včetně volného pohybu zboží a osob.

Následovalo jednání se zeměmi Hospodářské unie Beneluxu, které vyústilo v podpis první Schengenské dohody roku 1985 (**nevyžadovala ratifikaci**) a následně Schengenské prováděcí úmluvy v roce 1990 (platnost od 26. března 1995), která již vyžadovala ratifikaci parlamenty států smluvních stran Schengenu.¹⁷

Hlavním cílem Schengenu bylo vytvoření zóny volného pohybu se zrušením kontrol na společných vnitřních hranicích, tzv. **Schengenský prostor**. Současně však také došlo

¹⁶ Zdroj: Accords de Schengen. Commune de Schengen [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.schengen.lu/fr-FR/accords-de-schengen>

¹⁷ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 209 - 2012. ISBN 978-807380-611-8.

k přijetí společných opatření, která vedla ke zvyšování úrovně bezpečnosti. V návaznosti na možnost zneužívání volného přeshraničního pohybu byla přijata tzv. **bezpečnostní kompenzační opatření**, která zabraňovala ohrožení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku členských států. Především se jednalo o tyto oblasti: posílení kontrol k ochraně vnějších hranic, vzájemná spolupráce členských států se Schengenským informačním systémem (SIS) a posílení policejní a justiční spolupráce (bude popsáno v dalších kapitolách). Tento systém měl posloužit jako jakási „laboratoř integrace“, označována také jako „schengenská laboratoř Evropy.“¹⁸

2.1.1 ZÁKLADNÍ PRINCIPY SCHENGENSKÉHO PROSTORU

1. Volné překročení státní hranice uvnitř schengenského prostoru
2. Volný průjezd přes zrušené hraniční přechody uvnitř schengenského prostoru
3. Právo na volný pohyb osob uvnitř prostoru pouze s platným OP či pasem
4. Zesílený systém kontrol vnějších hranic prostoru a důkladná kontrola osob nečlenských států
5. V mimořádných případech možnost dočasného obnovení hraničních kontrol
6. Sjednocení postupu vízového procesu
7. Mezinárodní letiště - odstranění hraničních kontrol pro lety uvnitř prostoru
8. Zajištění standardů ochrany osobních údajů
9. Provozování Schengenského informačního systému (SIS) pro výměnu informací
10. Zajištění policejní spolupráce a usnadnění justiční spolupráce v rámci schengenského prostoru¹⁹

¹⁸ WEISS, Tomáš. Role policie a armády v Evropské unii: analýza evropské a národní úrovně s využitím případové studie České republiky. Praha: Karolinum, 2014, s. 93 - 98. ISBN 978-80-246-2381-8.

¹⁹ Základní principy Shengenu: Desatero. Policie České republiky [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zakladni-principy-shengenu.aspx>

2.1.2 ČLENSKÉ STÁTY SCHENGENSKÉHO PROSTORU

(v závorce uveden rok podpisu dohody)

Členské země EU i Schengenu - Belgie (1985), Francie (1985), Německo (1985), Nizozemsko (1985), Lucembursko, (1985), Itálie (1990), Španělsko (1992), Portugalsko (1992), Řecko (1992), Rakousko (1995), Dánsko (1996), Finsko (1996), Švédsko (1996), Česká republika (2004), Estonsko (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Maďarsko (2004), Malta (2004), Polsko (2004), Slovensko (2004), Slovinsko (2004).

Členské země EU, které jsou součástí Schengenu částečně - Velká Británie (1999), Irsko (2000) – (spolupráce v oblasti bezpečnosti a justice, zatímco hraniční a celní kontroly ponechány).

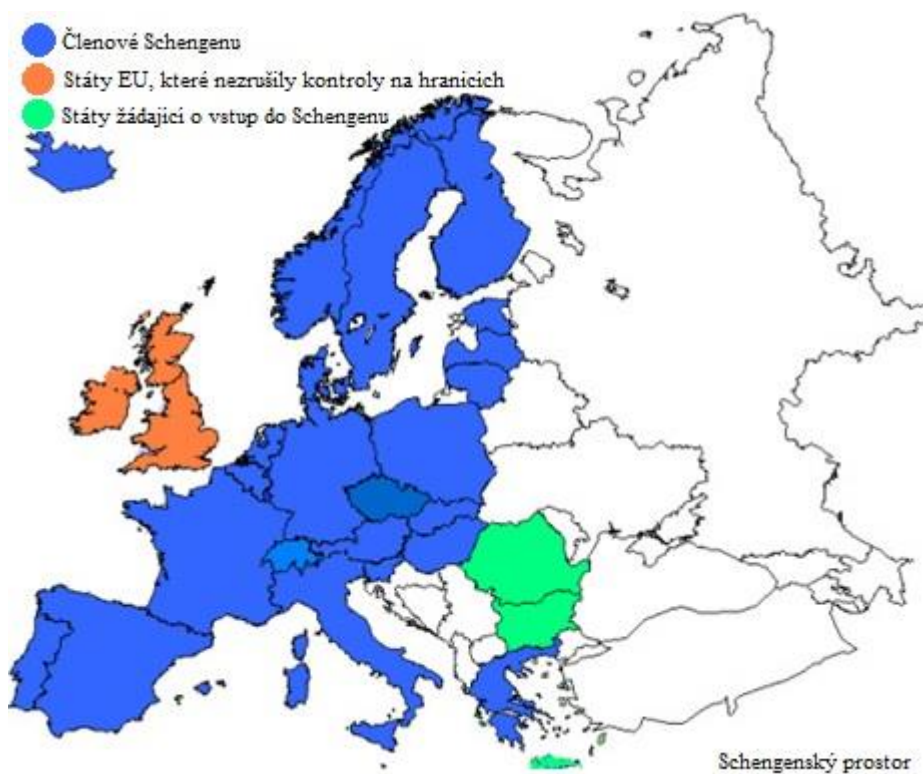
Země, které jsou součástí Schengenu a nejsou členy EU - Norsko (1996), Island (1996), Švýcarsko (2004), Lichtenštejnsko (2008).

Členské země EU, které nesplňují kritéria pro vstup do Schengenu - Kypr (2004), Bulharsko (2007), Rumunsko (2007), Chorvatsko (2013).

Země bez hraničních kontrol – Monako, San Marino, Vatikán.²⁰

²⁰ Interaktivní mapy EU: Aktuální stav. Euroskop.cz: Věcně o Evropě [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/742/sekce/aktualni-stav/>

Obrázek 1: Mapa schengenského prostoru

Zdroj: NC SIRENE OMPS PP ČR, prezentace pplk. Michael Weiss [online]. [cit. 2018-01-12].

2.2 SCHENGENSKÁ PROVÁDĚCÍ ÚMLUVA

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, jedná se o úmluvu ze dne 19. června 1990 k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francie o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích.²¹

2.2.1 ZÁKLADNÍ POJMY SCHENGENSKÉ PROVÁDĚCÍ ÚMLUVY

Vnitřní hranice

Společné pozemní hranice smluvních stran, včetně říčních a jezerních hranic, letiště členských států pro vnitřní lety, námořní, říční a jezerní přístavy členských států pro pravidelná trajektová spojení.

- Vnitřní hranice lze překročit v jakémkoli místě, nejsou prováděny hraniční kontroly osob, a to bez ohledu na jejich státní příslušnost. Osoby musí mít u sebe platný doklad k prokázání totožnosti, nejčastěji OP, cestovní pas.

Vnější hranice

Pozemní hranice smluvních stran, včetně říčních, jezerních a námořních hranic, jejich přístavy a letiště, které nejsou vnitřními hranicemi.

- Jedná se o hranice mezi členskými státy a těmi, kteří nejsou součástí schengenského prostoru. Takové státy jsou označovány za tzv. „třetí státy“. Při překročení vnější hranice jsou všichni občané podrobeni minimální kontrole v podobě zjištění jejich totožnosti. Pouze občané a vozidla pocházející ze třetích států jsou podrobeni důkladné kontrole. Vnější hranice lze překročit pouze ve

²¹ Schengenská prováděcí úmluva ze dne 19. června 1990 k Schengenské dohodě ze dne 14. června 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřené mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky. CELEX: 42000A0922(02). Zdroj: Belgie, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemí. Úmluva k provedení Schengenské dohody. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 19.6.1990 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=CS)

stanovené provozní době a na místech k tomu určených, nejčastěji na hraničních přechodech.²²

- Na území České republiky nalezneme vnější hranice pouze na mezinárodních letištích: Praha - letiště Václava Havla, Ostrava - letiště Leoše Janáčka, Brno - letiště Tuřany, dále Pardubice a Karlovy Vary.²³

Vnitřní letecká linka

Veškeré lety na území nebo z území smluvních stran bez přistání na území nečlenských států (třetích států).

Třetím státem

Stát, který není smluvní stranou.

Cizinec

Osoba, která není státním občanem členských států Evropského společenství.

Cizincem vedeným jako osoba, které má být odepřen vstup

Cizinec, který je v Schengenském informačním systému veden podle článku 96²⁴ jako osoba, které má být odepřen vstup.

²² PIKNA, Bohumil. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy: [vysokoškolská učebnice]. 2., dopl. vyd. Praha: Linde, 2010., s. 221 - 224. ISBN 978-80-7201-813-0.

²³ Mezinárodní letiště. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mezinárodní_letiště

²⁴ Článek 96 – cizinec, který byl odsouzen pro trestný čin, s minimální trestní sazbou jeden rok, nebo existuje důvodné podezření pro spáchání závažné trestné činnosti, na základě těchto záznamů může být rozhodnuto o odepření vstupu, neboť přítomnost takové osoby představuje ohrožení veřejného pořádku, či ohrožení bezpečnosti státu. (Schengenská prováděcí úmluva ze dne 19. Června 1990 k Schengenské dohodě ze dne 14. Června 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřené mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky – Hlava IV, Kapitola 2, čl. 96). CELEX: 42000A0922(02). Zdroj: Belgie, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemí. Úmluva k provedení Schengenské dohody. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 19.6.1990 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=CS)

Hraniční přechod

Přechod určený příslušnými orgány k překročení vnější hranice.

Hraniční kontrola

Kontrola na hranicích prováděná z důvodu zamýšleného překročení hranic, bez ohledu na jiné důvody.

Dopravce

Právnícká nebo fyzická osoba, která provozuje profesionální přepravu osob vzdušnou, pozemní nebo námořní cestou.

Povolení k pobytu

Jakékoli povolení vydané smluvní stranou, které umožňuje pobyt na jejím území. Nevztahuje se na přijetí k dočasnému pobytu na území smluvní strany za účelem vyřízení žádosti o azyl, nebo žádosti o povolení k pobytu.

Žádost o azyl

Cizincem podaná žádost v písemné, ústní nebo jiné podobě na vnější hranici nebo na území smluvní strany, s cílem získat statut uprchlíka dle Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967, a jako taková osoba v tomto postavení získat právo k pobytu.

Žadatel o azyl

Cizinec, který ve smyslu této úmluvy požádal o azyl, o jehož žádosti nebylo doposud pravomocně rozhodnuto.

Projednání žádosti o azyl

Soubor řízení, jejichž účelem je prošetřit žádost o azyl, na jejichž základě bude v žádosti rozhodnuto, jakož i všechna přijatá opatření při uskutečňování

pravomocných rozhodnutí o žádosti o azyl, s výjimkou určení smluvní strany, která je na základě této úmluvy oprávněná k projednání žádosti o azyl.²⁵

2.3 SCHENGENSKÉ ACQUIS

Jedná se o soubor platných právních předpisů a dokumentů přijatých v rámci schengenské spolupráce. „*Schengenské acquis není tvořeno pouze Schengenskou dohodou a Schengenskou prováděcí úmluvou, ale také dalšími protokoly a dohodami o přistoupení k Schengenskému systému, rozhodnutími a prohlášeními Schengenského sekretariátu*“.²⁶

2.4 AMSTERODAMSKÁ SMLOUVA

Dne 1. května 1999 vstoupila v platnost Amsterodamská smlouva²⁷ (podepsána 2. října roku 1997 v Amsterdamu), pozměňující smlouvu o Evropské unii. Tato smlouva začleňuje prostřednictvím Schengenského protokolu²⁸ dosavadní schengenský systém a jeho právo (tzv. schengenské acquis) do právního rámce Evropské unie. Přijetím Amsterodamské smlouvy nastala nová etapa rozvoje schengenského systému, článek 8 smlouvy přímo uvádí „*Při jednání o přijímání nových členských států do Evropské unie platí schengenské acquis a další opatření, která v jeho rámci učinily orgány, za acquis, které musí všichni kandidáti na přijetí převzít v plném rozsahu*“.²⁹

²⁵ Schengenská prováděcí úmluva ze dne 19. Června 1990 k Schengenské dohodě ze dne 14. Června 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřené mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky – Hlava I, Vymezení pojmů čl. 1. CELEX: 42000A0922(02). Zdroj: Belgie, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemí. Úmluva k provedení Schengenské dohody. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 19.6.1990 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=CS)

²⁶ FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, s. 684. ISBN 978-80-7325-180-2.

²⁷ Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské Unii, smlouvy o založení Evropských společenství a související akty: 97/C 340/01. Euroskop.cz: Věcně o Evropě [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>.

²⁸ Protokol (č. 2) o začlenění schengenského acquis do rámce Evropské unie (1997). CELEX: 12006E/PRO/02. Zdroj: Členské státy EU. Smlouvy o založení Evropského Společenství: Protokol (č. 2) o začlenění schengenského acquis do rámce Evropské unie. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 1997, 19.12.2016 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:12006E/PRO/02&from=CS>

²⁹ Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské Unii, smlouvy o založení Evropských společenství a související akty: 97/C 340/01. Euroskop.cz: Věcně o Evropě [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>

Smlouva dále přesunula oblasti azylové a cizinecké problematiky z třetího pilíře do prvního pilíře, kde byly zapracovány do nové hlavy IV Smlouvy o založení Evropského společenství, čímž kontrola vnějších hranic přešla do kompetence EU. Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech zůstala ve třetím pilíři, tj. na úrovni mezivládní spolupráce mezi členskými státy unie.³⁰

2.5 DUBLINSKÁ ÚMLUVA

V červnu roku 1990 v rámci společné azylové politiky přijalo Evropské společenství tzv. **Dublinskou úmluvu**, jejímž hlavním cílem bylo určit stát, který bude přímo odpovědný za vyhodnocení žádosti o azyl. Po ratifikaci všemi členskými státy vstoupila úmluva v platnost v září roku 1997.³¹

2.5.1 SYSTÉM EURODAC

V prosinci roku 2000 vstoupilo v platnost nařízení Rady č. 2725/2000³² (v současné době nahrazeno novým nařízením č. 603/3013), na jehož základě došlo k vytvoření identifikačního systému Eurodac (naplno spuštěn 2003). Vznik systému umožnil efektivnější aplikaci Dublinské úmluvy členských států EU, a to v podobě snímání, porovnávání a archivaci otisků prstů u všech žadatelů o azyl, ale také u nelegálních migrantů.

Povinnost podrobit se snímání otisků prstu mají všichni žadatelé o azyl starší 14 let. Hlavním cílem archivace daktyloskopických informací bylo zabránit možnosti žádat o azyl u více členských států EU najednou. V případě, že žadatel takto učinil, byl poslán

³⁰ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 151 - 153. ISBN 978-80-7380-611-8.

³¹ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce)* : vysokoškolská právnická učebnice. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2004. Vysokoškolská učebnice (Linde), s. 158. ISBN 80-7201-489-7.

³² Nařízení Rady (ES) č. 2725/2000 ze dne 11. prosince 2000 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování Dublinské úmluvy. CELEX: 32000R2725. Zdroj: Rada EU. Nařízení Rady (ES) č. 2725/2000: o zřízení systému "Eurodac" pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování Dublinské úmluvy. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 11. prosince 2000, 15.12.2000 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000R2725&from=CS>

zpět do státu, kde požádal o azyl poprvé, čímž došlo k určení státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl.³³

2.6 SCHENGENSKÝ HRANIČNÍ KODEX

V únoru roku 2006 došlo formou nařízení k přijetí zásadního právního předpisu upravujícího přeshraniční pohyb osob, tzv. **Schengenský hraniční kodex**. Nařízení bylo přijato podle článku 62³⁴ Smlouvy o založení Evropských společenství. Nařízení mělo především zlepšit legislativní část integrovaného řízení hranic EU, stanovením pravidel o hraniční kontrole osob při překročení vnější hranice unie a možném znovuzavedení kontrol vnitřních hranic (v případě závažné hrozby).³⁵

2.7 VSTUP ČESKÉ REPUBLIKY DO SCHENGENU

Zasedáním rady ministrů vnitra Evropské unie v Bruselu z 6. prosince roku 2007 bylo rozhodnuto o rozšíření schengenského prostoru o devět nových zemí, jednalo se o Polsko, Českou republiku, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, pobaltské země a Maltu. Česká republika vstoupila do tzv. schengenského prostoru k datu 21. prosince 2007, čímž se připojila k ostatním členským státům k odpovědnosti za celý prostor Evropské unie a Schengenu.³⁶

³³ PIKNA, Bohumil. Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce) : vysokoškolská právní učebnice. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2004. Vysokoškolská učebnice (Linde), s. 163. ISBN 80-7201-489-7.

³⁴ Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. března 1957 - Hlava 4, Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob. CELEX: 11957E/TXT. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:11957E/TXT>

³⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). CELEX: 32006R0562. Zdroj: Evropský Parlament a Rada EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 15. března 2006, 15.3.2006 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R0562&from=CS>

³⁶ LANGER, Ivan, LOUŽEK, Marek, ed. *Vstup do Schengenu: výhody a nevýhody: sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2008. Ekonomika, právo, politika, s. 11 - 12. ISBN 9788086547961.

2.7.1 PODMÍNKY ZAPOJENÍ DO SCHENGENSKÉHO PROSTORU

Zásadní podmínkou úplného zapojení do schengenského prostoru je přijetí schengenského acquis v plném rozsahu, což platí i pro Českou republiku. Schengenská prováděcí úmluva je systematicky uspořádána do osmi hlav, které slouží jako návod pro vytvoření schengenského prostoru.

Jednotlivé hlavy úmluvy nesou následující označení:

I. Definice

II. Zrušení kontrol na vnitřních hranicích a pohyb osob (kapitoly této hlavy obsahují problematiku překračování vnějších hranic, víza, podmínky pro pohyb cizinců a povolení k pobytu, či příslušnosti k projednávání žádostí o azyl)

III. Policie a bezpečnost (kapitoly o vzájemné pomoci ve věcech trestních, policejní pomoci, zákaz dvojího trestu, střelných zbraních a střeliva)

IV. Schengenský informační systém (SIS)

V. Přeprava a pohyb zboží

VI. Ochrana osobních údajů

VII. Výkonný výbor

VIII: Závěrečná ustanovení³⁷

³⁷ PIKNA, Bohumil. Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy: [vysokoškolská učebnice]. 2., dopl. vyd. Praha: Linde, 2010, s. 176 - 177. ISBN 978-80-7201-813-0.

2.8 SCHENGENSKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM

V dobách minulých, zejména před listopadem roku 1989, představovala ochrana státní hranice jen statický model „drát - čára - policisté“. Proto by bylo velkým omylem myslet si, že zrušením této formy ochrany hranice končí ochrana hranice jako taková. Opak je pravdou. Přejít k dynamickému modelu ochrany státní hranice umožnil vznik spolupráce se sousedními státy. Mezinárodní spolupráce vedla nejen ke zřízení společných policejních center, ale především ke vzniku Schengenského informačního systému, kdy se jedná o velmi účinný a efektivní nástroj v rukou policie.³⁸

Vznik Schengenského informačního systému

Schengenský informační systém (SIS) byl zřízen členskými státy schengenského prostoru v rámci vzájemné mezinárodní spolupráce jako kompenzační nástroj za zrušení policejních kontrol na vnitřních hranicích prostoru. Vznik systému umožnil příslušným orgánům členských států efektivně spolupracovat prostřednictvím výměny informací.

SIS se skládá z vnitrostátních součástí každého členského státu a **technické podpůrné jednotky** se sídlem ve **Štrasburku** (spadá do kompetence francouzského ministerstva vnitra). Do systému mají přístup pouze specifikované subjekty (celní orgány, policie, četnictvo) ze všech členských států na stejné úrovni, a to prostřednictvím svých národních pátracích databází. Informační systém se především využívá při pátrání po osobách (hledaných, pohřešovaných, nebo nežádoucích), dále při pátrání po věcech (vozidla, registrační značky k vozidlům, osobní a cestovní doklady, bankovky, zbraně a další). O rychlosti a funkčnosti systému vypovídá skutečnost, že doba od vyhlášení pátrání v národní databázi jednoho státu do zobrazení údaje o pátrání v systému SIS je v řádu několika minut. V ČR byla národní jednotka SIS spuštěna k 1. září roku 2007.³⁹

V dubnu roku 2013 došlo k modernizaci systému na novou verzi SIS II, čímž byl ukončen provoz první generace SIS. Při vývoji původního systému se nepočítalo s tak

³⁸ LANGER, Ivan, LOUŽEK, Marek, ed. *Vstup do Schengenu: výhody a nevýhody: sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2008. Ekonomika, právo, politika, s. 14. ISBN 9788086547961.

³⁹ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 229. ISBN 978-80-7380-611-8.

velkým růstem počtu členských států, proto bylo zapotřebí provést modernizaci včetně navýšení kapacitních nároků na správné fungování systému. Jen pro zajímavost, v dubnu roku 2016 informační systém druhé generace SIS II obsahoval **64 milionů záznamů**. Tento počet nadále stoupá v řádu několika tisíc záznamů měsíčně, v roce 2007 před rozšířením o deset nových členů včetně ČR obsahoval SIS „pouhých“ 17 milionů záznamů.⁴⁰

Nový SIS II již představuje technicky vyspělejší generaci systému, která obsahuje nové funkce, např. využití biometrických prvků (otisky prstů) nebo evropský zatýkácí rozkaz. Orgány činné v trestním řízení využívají k dotazování do systému národní databázi IS Dotazy, známou též jako „Bedrunka“. V současné době lze hovořit o největší mezinárodní policejní databázi, která slouží k zajištění vnitřního pořádku a veřejné bezpečnosti, včetně bezpečnosti států schengenského prostoru.⁴¹

2.8.1 ZÁKLADNÍ SLOŽKY SIS

- **Centrální databáze (CSIS)** se sídlem ve Štrasburku plní funkci technickou a podpůrnou, obsahuje všechny dostupné informace, které je SIS zmocněn obsahovat.
- **Národní informační systém (NSIS)** provozuje každý členský stát schengenského prostoru, je přesnou kopií CSIS, na který je napojen.
- **Systém SIRENE** - (Supplementary Information Request at the National Entry) představuje strukturu národních centrál v rámci EU, doplňující článek v organizačním smyslu.⁴²

⁴⁰ WEISS, Michael. Schengenská spolupráce: Stručný průvodce. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Vydal Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR jako služební pomůcka, 2016. s. 10.

⁴¹ PIKNA, Bohumil. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 229. ISBN 978-80-7380-611-8.

⁴² PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 230. ISBN 978-80-7380-611-8.

2.8.2 OCHRANA DAT V SIS

Vlastníkem záznamů v SIS je každý jednotlivý členský stát, který je do systému vložil. Vkládané záznamy musí být aktuální a právně podložené, nesmí být poskytnuty mimo orgány činné v trestním řízení ani státům mimo schengenský prostor (je vyžadován souhlas vkládajícího státu). Všechny dotazy do SIS jsou v systémech logovány (přihlašovací údaje uživatele), vždy je třeba uvést účel dotazu. Provedené dotazy jsou předmětem pravidelných kontrol, např. Úřadem na ochranu osobních údajů.

Právní základ SIS

- Schengenská prováděcí úmluva, hlava IV, čl. 92 - 119.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006, o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II) - problematika záznamů k nežádoucím cizincům.
- Rozhodnutí Rady 2007/533/SV ze dne 12. 6. 2007 o zřízení, provozování a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II) - problematika ostatních druhů pátracích záznamů.⁴³

Národní centrála SIRENE

Národní centrála (kancelář) SIRENE, anglický význam zkratky (Supplementary Information REquestatthe National Entries – žádost o doplňující informace u vnitrostátních záznamů), je ústředním místem každého členského státu schengenského prostoru, které slouží pro výměnu informací k pátracím záznamům o osobách a věcech evidovaných v SIS II. Dále plní úlohu ústředního místa pro přeshraniční sledování a pronásledování, zajišťuje výměnu potřebných informací k policejním zákrokům, dohlíží na kvalitu záznamů v systému, je oprávněna záznamy upravovat i mazat. V ČR je NC SIRENE součástí odboru mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR.

⁴³ WEISS, Michael. Schengenská spolupráce: Stručný průvodce. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Vydal Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR jako služební pomůcku, 2016, s. 6.

NC SIRENE společně se SIS II, zásadním způsobem posiluje a rozšiřuje mezinárodní policejní a justiční spolupráci v těchto bodech:

1. Pátrání po hledaných, pohřešovaných a nežádoucích osobách
2. Pátrání po hledaných vozidlech, bankovkách, dokladech, zbraních a jiných věcech
3. Vyhledávání a sledování osob a věci důležitých pro trestní řízení
4. V problematice zneužití identity
5. Výměny kriminálně relevantních informací
6. Přeshraniční operace (přeshraniční sledování a pronásledování)
7. Mezinárodní spolupráci při vyšetřování a předcházení trestné činnosti⁴⁴

⁴⁴ WEISS, Michael. Schengenská spolupráce: Stručný průvodce. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Vydal Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR jako služební pomůcku, 2016, s. 13.

3 POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE

V úvodu této kapitoly je důležité zmínit, že oblast mezinárodní policejní spolupráce mezi členskými státy EU a schengenského prostoru se v poledních letech intenzivně rozvíjí. Především zásluhou nových modernizovaných nástrojů (SIS II, Interpol, Europol, Eurojust, společná centra policejní a celní spolupráce a jiné) je umožněno vést efektivní boj se zločinem, který nerespektuje hranice.

Samotná policejní spolupráce v rámci schengenského prostoru je upravena v hlavě III (článek 39-47) Schengenské prováděcí úmluvy, kde se členské státy zavazují k vzájemné pomoci a spolupráci při prevenci a objasňování kriminality. Spolupráci dále upravují evropské normy a dvoustranné (mezi sousedícími státy, popsáno v kapitole 4) či vícestranné smlouvy. V rámci policie ČR je ústředním orgánem pro mezinárodní policejní spolupráci Policejní prezidium ČR, které vykonává svou činnost na základě oprávnění zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky (ZOPČR).

Mezi základní činnosti policejní spolupráce v rámci Schengenu patří:

1. Výměna styčných důstojníků
2. Společné hlídky
3. Výměna informací
4. Sladěnost komunikační sítě
5. Přeshraniční sledování a pronásledování⁴⁵

3.1 VÝMĚNA STYČNÝCH DŮSTOJNÍKŮ

Výměna styčných důstojníků je uvedena v čl. 47 Schengenské prováděcí úmluvy. Na základě bilaterálních dohod dochází k vysílání důstojníků Policie ČR do zahraničí, kde působí na vybraných zastupitelských úřadech, či na centrálách některých agentur EU. Cílem těchto výměn je posílit a urychlit oblast výměny informací, dále pomoc v podpůrné a poradní činnosti, při řešení žádostí o policejní a právní pomoc ve věcech trestních či pomoc orgánům pověřeným ostrahou vnějších hranic. Vyslaný důstojník

⁴⁵ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, 225. ISBN 978-80-7380-611-8.

není oprávněn na území sousedního státu k samostatnému provádění policejních opatření.⁴⁶

3.2 SPOLEČNÉ HLÍDKY

Dalším příkladem současné mezinárodní policejní spolupráce zejména v příhraničních oblastech jsou společné hlídky. Tato kapitola je zaměřena na výkon společných hlídek policistů ČR s policisty Spolkové republiky Německo a Polské republiky. Právní úpravu výkonu společných hlídek mezi členskými státy schengenského prostoru lze nalézt v Schengenské prováděcí úmluvě a dále ve smlouvách mezi členskými státy.

Právní úprava mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo

Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o policejní spolupráci a o změně Smlouvy mezi Českou republikou Německou o dodatecích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. Dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000 (č. 48/2016 Sb. m. s.).

Právní úprava mezi Českou republikou a Polskou republikou

Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a spolupráci v příhraničních oblastech (č. 62/2007 S. m. s.).

Jedná se o bilaterální **smlouvy prezidentské kategorie**, což znamená, že s podpisem smlouvy vyslovily souhlas obě komory Parlamentu ČR a následně byly ratifikovány prezidentem republiky. Po vstupu v platnost se v souladu s čl. 10⁴⁷ Ústavy stávají smlouvy součástí českého právního řádu.⁴⁸

⁴⁶ PIKNA, Bohumil. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 227. ISBN 978-80-7380-611-8.

⁴⁷ Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva (ČESKÁ REPUBLIKA. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. (Ústava ČR). Zdroj: *Sbírka zákonů České republiky* Praha, 1992, Hlava I. čl. 10) [online]. [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/ustava-ceske-republiky-619.html>

⁴⁸ Přeshraniční pronásledování: Příručka. Policie České republiky - interní akt řízení, 2016.

Hlavní cíle společných hlídek

- Posilování bezpečnosti na společných státních hranicích
- Vzájemná pomoc v prevenci a odhalování trestné činnosti a zjišťování jejich pachatelů (místní a osobní znalost)
- Vzájemná součinnost při zajišťování veřejného pořádku
- Efektivní využívání prostředků
- Předávání zkušeností a posilování policejní spolupráce
- Budování vzájemné důvěry zúčastněných stran

Při výkonu společných hlídek mohou nastat tři různé varianty. První varianta je výkon společné hlídky policie ČR a Spolkové republiky Německo. Druhá varianta se týká policie ČR a Polské republiky. Třetí možností je společný výkon policie ČR, Spolkové republiky Německo a Polské republiky.

Společné hlídky jsou prováděny jak formou pěších hlídek, tak formou využití služebních motorových vozidel. V případě provádění moto hlídky se užije služební vozidlo té policejní složky, na jejímž území je hlídka prováděna. Při výkonu hlídkové služby jsou policisté smluvních států oprávněni nosit na území druhého státu uniformu, **donucovací prostředky**,⁴⁹ střelivo, služební zbraň, kterou mohou použít pouze za podmínek **krajní nouze**⁵⁰ a **nutné obrany**.⁵¹ Hlídka je vedena policistou toho státu, na jehož území je společná hlídka vykonávána, činnost hostujících policistů je pouze podpůrná a poradenská.⁵²

⁴⁹ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky - § 52 Donucovací prostředky. Zdroj: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. [cit. 2018-01-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

⁵⁰ Krajní nouze - čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem. (ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/1960 Sb. trestní zákoník, Hlava III., Okolnosti vylučující protiprávnost činu §28. Zdroj: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. [cit. 2018-01-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

⁵¹ Nutná obrana - čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. (ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/1960 Sb. trestní zákoník, Hlava III., Okolnosti vylučující protiprávnost činu §29. Zdroj: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. [cit. 2018-01-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

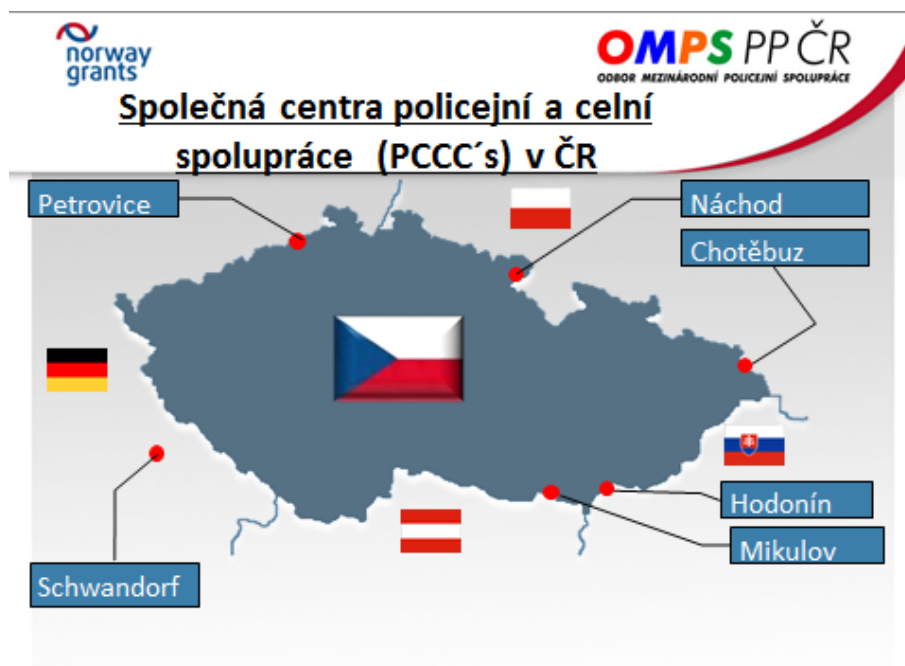
⁵² Přeshraniční operace, společné formy nasazení: Prezentace školení OMPS PP ČR, Policie České republiky - interní akt řízení. 2016.

Při výkonu společných hlídek se může objevit problém v podobě jazykové bariéry (u Polské republiky snadno překonatelný). Z uvedeného důvodu jsou do hlídek veleni policisté s částečnou znalostí cizích jazyků.

3.3 SPOLEČNÁ CENTRA POLICEJNÍ A CELNÍ SPOLUPRÁCE

Další významnou úlohu v policejní spolupráci na mezinárodní úrovni zastávají společná centra policejní a celní spolupráce. Tato centra představují pro policisty základních útvarů policie ČR přidanou hodnotu, především zásluhou rychlé a odborné pomoci při provádění prověrek k věcem a osobám – cizincům (pachatelům) ze sousedních států. Společná centra jsou vytvořena po dohodě sousedních států na základě mezinárodních bilaterálních smluv. Příslušníci Policie ČR v současné době působí na šesti společných centrech policejní a celní spolupráce.⁵³

Obrázek 2: Společná centra s vyznačeným místem působnosti

Zdroj: Přeshraniční operace, společné formy nasazení: Prezentace školení OMPS PP ČR, Policie České republiky - interní akt řízení. 2016 [online]. [cit. 2018-01-12]. Veřejně nedostupné.

⁵³ Přeshraniční operace, společné formy nasazení: Prezentace školení OMPS PP ČR, Policie České republiky - interní akt řízení. 2016.

4 PŘESHraniČNÍ SLEDOVÁNÍ A PRONÁSLEDOVÁNÍ

V následující kapitole bude podrobněji popsána zvláštní forma přeshraniční spolupráce, kam institut přeshraničního sledování a pronásledování zcela jistě patří. Právní úpravu k této spolupráci na evropské úrovni nalezneme v Schengenské prováděcí úmluvě.

4.1 PŘESHraniČNÍ SLEDOVÁNÍ

Právní zakotvení

- Čl. 40 Schengenské prováděcí úmluvy
- Bilaterální smlouvy o policejní spolupráci
- ZPPP č. 208/2008 o přeshraničním sledování
- § 93 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky

Na evropské úrovni je institut přeshraničního sledování zakotven v čl. 40 Schengenské prováděcí úmluvy, podmínky přeshraničního sledování nalezneme v odst. 3, kde je uvedeno:

- a) „Policisté provádějící sledování musí dodržovat tento článek a právo smluvní strany, na jejímž území působí; musí se řídit pokyny místně příslušných orgánů.*
- b) S výhradou případů uvedených v odstavci 2 u sebe policisté při sledování nosí doklad osvědčující, že povolení bylo uděleno.*
- c) Policisté provádějící sledování musí být kdykoli schopni prokázat, že jednají z úředního pověření.*
- d) Policisté provádějící sledování mohou po dobu sledování při sobě nosit služební zbraň, pokud dožádaná smluvní strana výslovně nerozhodne jinak; použití zbraně je s výjimkou případů nutné obrany zakázáno.*
- e) Vstup do obydlí a na místa veřejně nepřístupná je zakázán.*
- f) Policisté provádějící sledování nejsou oprávněni sledovanou osobu zajistit ani zatknout.*

- g) *O všech operacích se podává zpráva orgánům smluvní strany, na jejímž území proběhly; policisté, kteří prováděli sledování, mohou být požádáni, aby se dostavili osobně.*
- h) *Orgány smluvní strany, z níž pocházejí policisté provádějící sledování, pomáhají na žádost orgánů smluvní strany, na jejímž území ke sledování došlo, při vyšetřování následujícím po sledování, kterého se účastnily, včetně soudního řízení.*⁵⁴

Provádění sledování můžeme v obecné rovině chápat jako utajované získávání informací (poznatků) k osobám a věcem. Přeshraniční sledování je tedy pokračování ve sledování osob a věcí, prováděné příslušným specializovaným orgánem ČR – útvarem policie ČR (Služba kriminální policie a vyšetřování - SKPV) – jednoho státu na území druhého státu.

Přeshraniční sledování je možné pouze v rámci vyšetřování trestného činu (uvedeno dále), podléhajícího vydání nebo předání osoby s maximální trestní sazbou alespoň jeden rok. Policisté provádějící sledování musí jednat v souladu s právním řádem smluvního státu, na jehož území působí. Dále musí být schopní kdykoli prokázat účelnost sledování, tedy že jednají z úředního pověření. Sledování musí být zastaveno, pokud o to smluvní strana, na jejímž území má sledování probíhat, požádá. Poznátky získané sledováním mohou být použity jako důkaz na území druhého státu za předpokladu, že sledování bylo povoleno zahraničním orgánem, na jehož území bylo sledování provedeno.⁵⁵

⁵⁴ *Schengenská prováděcí úmluva ze dne 19. Června 1990 k Schengenské dohodě ze dne 14. Června 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřené mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky – Hlava III., čl. 40, odst. 3 CELEX: 42000A0922(02). Zdroj: Zdroj: Belgie, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemí. Úmluva k provedení Schengenské dohody. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 19.6.1990 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=CS).*

⁵⁵ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016, s. 225 - 227. ISBN 978-80-7380-611-8.

4.1.1 VARIATNY PŘESHraničNÍHO SLEDOVÁNÍ

- **Běžná varianta přeshraničního sledování** - sledování z ČR na území cizího státu se provádí na základě předem vydaného povolení zahraničního orgánu, nejčastěji státního zastupitelství, které povolení vydá na základě žádosti o právní pomoc od českého státního zastupitelství. V opačném případě je přeshraniční sledování do ČR možné na základě předem vydaného povolení Krajského státního zastupitelství se sídlem v Praze, a to na žádost o právní pomoc od zahraničního státního zastupitelství.
- **Urgentní varianta přeshraničního sledování** - v takovém případě sledování probíhá bez předchozího souhlasu smluvní strany, neboť sledování nesneslo odkladu. O udělení povolení k přeshraničnímu sledování se tedy žádá až po překročení státní hranice. V žádosti o povolení se uvádějí důvody, proč došlo k překročení hranice bez předchozího povolení. Zde je stanovena lhůta **pět hodin** (upraveno mezinárodními smlouvami SRN - 12 hod., Rakousko – 24 hod.) na vydání povolení, která začíná běžet v okamžiku překročení státní hranice. Jestliže se nepodaří povolení ve stanovené lhůtě získat, musí se sledování ukončit a získané poznatky (důkazy) nejsou procesně použitelné.⁵⁶

Způsoby provedení sledování

- **Forma technického sledování** - nejčastěji GPS lokátor, jedná se o neosobní formu sledování, sledovaný objekt není v přímém kontaktu s orgány provádějící sledování (nejčastěji motorová vozidla).
- **Forma osobního sledování** - jedná se o kontaktní formu sledování, orgány, které provádějí sledování, jsou v přímém kontaktu se sledovaným objektem (osoby, vozidla).⁵⁷

⁵⁶ ZPPP č. 208/2008 o přeshraničním sledování: Policejní prezidium České republiky - interní akt řízení. 2008.

⁵⁷ ZPPP č. 208/2008 o přeshraničním sledování: Policejní prezidium České republiky - interní akt řízení. 2008.

Přeshraniční sledování je přípustné pouze pro podezření z těchto trestných činů:

- „vražda
- zabití
- žhářství
- závažný trestný čin sexuální povahy
- padělání a pozměňování platebních prostředků
- závažná krádež, podílnictví a loupež
- vydírání
- únos a braní rukojmí
- obchod s lidmi
- nedovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami
- porušení právních předpisu o zbraních a výbušninách
- použití výbušnin
- nedovolená přeprava jedovatého a nebezpečného odpadu
- závažný podvod
- převaděčství
- nedovolený obchod s jadernými a radioaktivními látkami“⁵⁸

4.2 PŘESHraniČNÍ PRONÁSLEDování

Přeshraniční pronásledování je další nástroj mezinárodní policejní spolupráce, který policistům umožňuje pokračovat v pronásledování osoby zahájeném na území svého státu i po překročení státní hranice na území druhého státu. Jedná se o jedno z tzv. kompenzačních opatření, reagující na zrušení kontrol na vnitřních hranicích. Účelem přeshraničního pronásledování je zadržet pronásledovanou osobu podezřelou ze

⁵⁸ Schengenská prováděcí úmluva ze dne 19. Června 1990 k Schengenské dohodě ze dne 14. Června 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřené mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky – Hlava III, čl. 40, odst. 7 CELEX: 42000A0922(02). Zdroj: Zdroj: Belgie, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemí. Úmluva k provedení Schengenské dohody. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 19.6.1990 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=CS).

spáchání úmyslného trestného činu. Nejedná se o zajišťování důkazů v trestním řízení, není proto k jeho zahájení zapotřebí povolení justičního orgánu.⁵⁹

Právní zakotvení

- Čl. 41 Schengenské prováděcí úmluvy
- ZPPP č. 181/2007 o přeshraničním pronásledování
- § 92 odst. 5 a), § 93 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky
- Bilaterální smlouvy o policejní spolupráci

Bilaterální smlouvy uzavřené mezi ČR a sousedními státy:

Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o policejní spolupráci a o změně Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000 (č. 48/2016 Sb. m. s.) - **čl. 14.**

Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a spolupráci v příhraničních oblastech (č. 62/2007 Sb. m. s.) - **čl. 11.**

Smlouva mezi Českou republikou a Rakouskou republikou, kterou se mění a doplňuje Smlouva mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o policejní spolupráci a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 (č. 20/2016 Sb. m. s.) - **čl. 11 a 12.**

Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic (č. 26/2005 Sb. m. s.) - **čl. 8 a 15.**

⁵⁹ *Schengenská prováděcí úmluva ze dne 19. Června 1990 k Schengenské dohodě ze dne 14. Června 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřené mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky* – Hlava III, čl. 40, odst. 7 CELEX: 42000A0922(02). Zdroj: Zdroj: Belgie, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemí. Úmluva k provedení Schengenské dohody. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 19.6.1990 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=CS)

Jak již bylo uvedeno v kapitole o policejní spolupráci, všechny bilaterální smlouvy se sousedícími státy jsou **prezidentské kategorie**.⁶⁰ Dále budou bodově uvedeny důvody přeshraničního pronásledování, samotný postup, oprávnění a povinnosti zakročujících policistů.

4.2.1 DŮVODY ZAHÁJENÍ PŘESHHRANIČNÍHO PRONÁSLEDOVÁNÍ

- Podezření ze **spáchání trestného činu** („dále jen TČ“), účasti na TČ, stíhání pro TČ s min. sazbou odnětí svobody 1 rok.
- **Útěk** z vazby, výkonu trestu odnětí svobody, ochranného léčení, nebo zabezpečovací detence, vyhýbání se opatření spojenému s omezením osobní svobody.
- **Vyhýbání se policejní kontrole** v příhraniční oblasti (**do Polska není možné pronásledovat**).⁶¹
- Vyhýbání se kontrole na vnitřních hranicích (při dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic),⁶² (**do Polska není možné pronásledovat**).

4.2.2 OPRÁVNĚNÍ POLICISTŮ NA ÚZEMÍ DRUHÉHO STÁTU

- **Zajistit** dopadenou osobu a věci, které má u sebe.
- Vyčkat příjezdu policistů, na jejichž území byla osoba dopadena, **osobu a věci jim předat**, (**nelze eskortovat zpět do ČR**, jednalo by se o trestný čin Zavlečení dle § 172 Trestní zákoník č. 40/1960 Sb.).
- Provést **bezpečnostní prohlídku** osoby.

⁶⁰ Přeshraniční pronásledování: Příručka. Policie České republiky - interní akt řízení, 2016, s. 4.

⁶¹ Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a spolupráci v příhraničních oblastech (č. 62/2007 Sb. m. s.) - Kapitola II, čl. 11 neobsahuje možnost pronásledování z důvodu vyhýbání se policejní kontrole v příhraniční oblasti. Zdroj: SMLOUVA mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech. Sbíрка mezinárodních smluv [online]. Sagit právní a ekonomické nakladatelství, 2007, 2.8.2007 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/info/ss07062>.

⁶² Přeshraniční pronásledování: Příručka. Policie České republiky - interní akt řízení, 2016, s. 5.

- Nasadit **pouta** a použít další **donucovací prostředky** v souladu s právním předpisem (slzotvorný prostředek, úderný prostředek - obušek).
- Použít služební **zbraň** pouze v **nutné obraně** a v **krajní nouzi**, (v **Polsku pouze v nutné obraně**).
- Lze pronásledovat i z území třetího státu (pouze z Polska a Rakouska).
- Realizace pronásledování není časově omezena.
- Po dopadení a zajištění osoby tuto předat policistům z druhého státu.
- Po ukončení pronásledování sepsat zprávu a vyplnit formulář.

4.2.3 POVINNOSTI POLICISTŮ NA ÚZEMÍ DRUHÉHO STÁTU

- **Dodržovat právní předpisy** druhého státu a pokyny orgánů druhého státu.
- Kdykoliv prokázat příslušnost k Policii ČR služebním průkazem.
- Zakročující policisté musí být snadno **rozpoznatelní**, (uniforma, označení na vozidle, páska na paži s nápisem policie, vesta s nápisem policie).
- Nevstupovat do obydlí a na veřejně nepřístupná místa.
- Zajištěnou osobu **předat policistům druhého státu**.
- Zastavení služebním vozidlem, za použití majáku ve spojení se signalizačním nápisem, nebo terčem.
- Setrvat k dispozici policistům z druhého státu, je-li to požadováno.⁶³

⁶³ Přeshraniční pronásledování: Příručka. Policie České republiky - interní akt řízení, 2016, s. 5 - 14.

4.3 POSTUP PŘI REALIZACI PŘESHHRANIČNÍHO PRONÁSLEDOVÁNÍ

- Kontakt s operačním střediskem, toto zajistí spojení se společným centrem, které předá informace orgánům druhého státu. (v případě, že zákrok snese odkladu, se operační středisko vyrozumí před překročením státní hranice, operační středisko schválí, nebo zamítne možnost pronásledování na území smluvního státu).

- Předávání informací – hlídka sdělí především důvod zahájení pronásledování, popis osoby, vozidla, (registrační značku vozidla, barvu vozidla, počet osob ve vozidle), zda je osoba ozbrojená, místo a směr pronásledování. Po překročení státní hranice zpravidla dochází ke ztrátě radiového spojení s operačním střediskem, v současné době jsou policejní hlídky vybaveny mobilními platformami s aktivní službou roaming, čímž došlo k eliminaci ztráty spojení s operačním střediskem.

- K překročení hranice jsou oprávněni všichni policisté, kteří se zapojili do pronásledování již na území ČR.

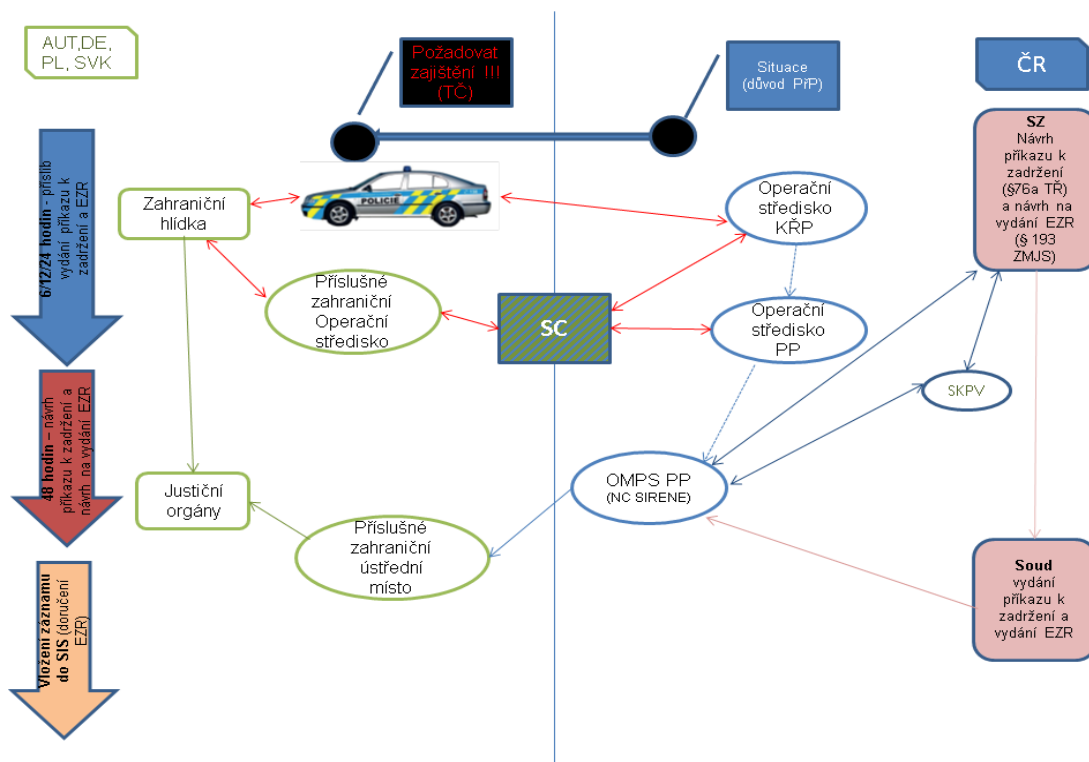
- Při pronásledování zakročující policisté mohou být vybaveni - služební zbraň, donucovací prostředky, např. (úderný prostředek – obušek, pouta, slzotvorný prostředek), služební pes.⁶⁴

Po ukončení pronásledování zpracují policisté formulář k vyhodnocení výsledku přeshraničního pronásledování – příloha k ZPPP č. 181/2007, který do 7 pracovních dnů odešlou na odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR.⁶⁵

⁶⁴ Přeshraniční pronásledování: Příručka. Policie České republiky - interní akt řízení, 2016, s. 5 - 14.

⁶⁵ ZPPP č. 181/2007 o přeshraničním pronásledování, čl. 5 odst. 6: Policejní prezidium České republiky - interní akt řízení. 2007.

Obrázek 3: Schéma přeshraničního pronásledování

Zdroj: Přeshraniční pronásledování: Příručka. Policie České republiky - interní akt řízení, 2016 [online]. [cit. 2018-01-12]. Veřejně nedostupné.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 PRŮZKUM

Jak již bylo zmíněno v úvodu teoretické části této bakalářské práce, přeshraniční kriminalita spojená s volným pohybem osob v současné době představuje nebezpečí ohrožující vnitrostátní bezpečnost každého členského státu schengenského prostoru. Jedním z cílů praktické části je zmapování počtu provedených zákroků - přeshraniční sledování a pronásledování z České republiky do sousedních států a naopak, za období 2014 - 2017.

Hlavním cílem praktické části je zjistit, jak veřejnost vnímá vnitrostátní bezpečnost a zejména zda má zrušení policejních kontrol na státních hranicích ČR vliv na kriminalitu v příhraničních oblastech, dále zda ve společnosti převládá názor, aby se znovu zavedly policejní kontroly na státních hranicích ČR. Dalším cílem praktické části je zjistit, jaká opatření společnost navrhuje pro zvýšení vnitrostátní bezpečnosti.

Pro zjištění těchto informací byl proveden sociodemografický průzkum mezi náhodnými občany Libereckého kraje, konkrétně na vzorku občanů příhraničních měst Hrádek nad Nisou a Frýdlant v Čechách. Dále průzkum probíhal mezi příslušníky Policie ČR, konkrétně na obvodním oddělení v Hrádku nad Nisou a ve Frýdlantu v Čechách. Dále byli osloveni studenti University Jana Amose Komenského v Praze, obor Evropská hospodářskosprávní studia.

Výsledky průzkumu pak byly porovnány s předem stanovenými hypotézami, o nichž pojedná jedna z dalších kapitol praktické části práce.

5.1 STATISTICKÉ ÚDAJE POČTU PŘESHraniČNÍCH SLEDOVÁNÍ A PRONÁSLEDOVÁNÍ

Přeshraniční sledování

Ze statistických údajů NC SIRENE za období **2014 – 2017** vyplývá, že přeshraniční sledování z ČR do sousedních států bylo využito celkem v **91** případech. Nejčastěji bylo sledování realizováno do Polska, celkem 34 operací (nejčastěji drogová kriminalita), poté na Slovensko, celkem 25 operací.

V opačném případě, tedy ze sousedních států do ČR, bylo přeshraniční sledování realizováno celkem ve **214** případech. Největší podíl na tomto počtu operací má Spolková republika Německo, celkem 181 přeshraničních operací na našem území (opět nejčastěji drogová kriminalita).

Přeshraniční pronásledování

Institut přeshraničního pronásledování z ČR do sousedních států byl využit celkem v **70** případech. Pronásledování pachatele trestného činu bylo nejčastěji realizováno na území Polska, celkem 32 operací (nejvíce pro krádeže a následně útoky na policisty), poté na území SRN, celkem 23 operací.

K přeshraničnímu pronásledování do ČR bylo v uvedené době zaznamenáno celkem **112** případů. Nejvíce pachatelů bylo pronásledováno ze SRN, celkem 87 přeshraničních operací (nejčastěji nezastavení kontrole, poté až krádeže).

Ze statistik dále vyplývá, že přeshraniční pronásledování nejčastěji probíhá v oblasti Šluknovského výběžku, tedy v místě společné hranice ČR se Spolkovou republikou Německo, část Sasko.⁶⁶

⁶⁶ Informace NC SIRENE OMPS PP ČR - údaje poskytnuté pplk. Michaelem Weissem

Obrázek 4: Přeshraniční sledování a pronásledování provedené policejními orgány 2014

Přeshraniční operace				
2014	Přeshraniční sledování z ČR	Přeshraniční sledování do ČR	Přeshraniční pronásledování z ČR	Přeshraniční pronásledování do ČR
SRN	1	48	4	15
Slovensko	9	3	2	2
Rakousko	2	1	5	6
Polsko	7	1	5	1
Ostatní státy	1	1	-	-
Celkem	20	54	16	24

Zdroj: Informace NC SIRENE OMPS PP ČR - údaje poskytnuté pplk. Michaelem Weisssem

Obrázek 5: Přeshraniční sledování a pronásledování provedené policejními orgány 2015

Přeshraniční operace				
2015	Přeshraniční sledování z ČR	Přeshraniční sledování do ČR	Přeshraniční pronásledování z ČR	Přeshraniční pronásledování do ČR
SRN	4	43	7	17
Slovensko	1	3	1	2
Rakousko	3	1	1	2
Polsko	8	3	7	4
Ostatní státy	0	7	-	-
Celkem	16	57	16	25

Zdroj: Informace NC SIRENE OMPS PP ČR - údaje poskytnuté pplk. Michaelem Weisssem

Obrázek 6: Přeshraniční sledování a pronásledování provedené policejními orgány 2016

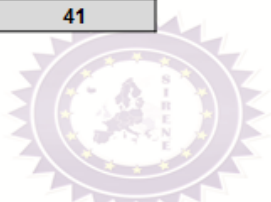
Přeshraniční operace				
2016	Přeshraniční sledování z ČR	Přeshraniční sledování do ČR	Přeshraniční pronásledování z ČR	Přeshraniční pronásledování do ČR
SRN	5	52	3	20
Slovensko	8	2	1	0
Rakousko	1	2	2	1
Polsko	5	2	8	1
Ostatní státy	0	2	-	-
Celkem	19	60	14	22

Zdroj: Informace NC SIRENE OMPS PP ČR - údaje poskytnuté pplk. Michaelem Weisssem

Obrázek 7: Přeshraniční sledování a pronásledování provedené policejními orgány 2017

Přeshraniční operace				
2017	Přeshraniční sledování z ČR	Přeshraniční sledování do ČR	Přeshraniční pronásledování z ČR	Přeshraniční pronásledování do ČR
SRN	7	38	9	35
Slovensko	7	1	3	0
Rakousko	3	1	0	3
Polsko	14	1	12	3
Ostatní státy	5	2	-	-
Celkem	36	43	24	41

Zdroj: Informace NC SIRENE OMPS PP ČR - údaje poskytnuté pplk. Michaelem Weisssem

5.2 SOCIODEMOGRAFICKÝ PRŮZKUM

5.2.1 CÍLE ŠETŘENÍ

Cílem šetření provedeného na základě dotazníku mezi náhodně vybranými občany příhraničních měst Libereckého kraje, dále mezi příslušníky Policie ČR a studenty UJAK Praha, bylo zjistit, jak dotázaní respondenti vnímají vliv zrušení kontrol státní hranice ČR na kriminalitu v příhraničních oblastech. Dalšími cíli bylo od respondentů zjistit, zda jsou pro znovuzavedení kontrol státních hranic ČR a jaká opatření navrhnou pro zvýšení vnitrostátní bezpečnosti.

5.2.2 STANOVĚNÍ HYPOTÉZ

Hypotéza č. 1 – autor práce předpokládá, že 60% všech dotázaných respondentů uvede odpověď ANO, že zrušení kontrol státních hranic ČR má negativní vliv na kriminalitu v příhraničních oblastech.

Hypotéza č. 2 – autor práce se domnívá, že 80% všech respondentů označí odpověď ANO, že bude pro znovuzavedení policejních kontrol na státní hranici ČR.

Hypotéza č. 3 – autor práce se domnívá, že 50% všech dotázaných respondentů navrhne pro zvýšení vnitrostátní bezpečnosti opatření v podobě navýšení počtu policistů pro běžný výkon služby.

5.2.3 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ

Během průzkumů byli náhodně osloveni občané příhraničních měst Hrádek nad Nisou a Frýdlant v Čechách, a to při návštěvě obvodních oddělení Policie České republiky uvedených měst. Osloveno bylo celkem **80 osob**, kdy polovinu, tedy 40 dotázaných tvořili občané Hrádku nad Nisou, a druhou polovinu občané města Frýdlant. Dále bylo osloveno celkem **30 příslušníků** Policie ČR, služebně zařazených na obvodní oddělení Hrádek nad Nisou a Frýdlant. Osloveno bylo také **40 studentů** University Jana Amose Komenského v Praze. Věk dotázaných respondentů se pohyboval v rozmezí od 22 do 62 let. Průzkum byl proveden v období od listopadu 2017 do prosince 2017.

5.2.4 METODA DOTAZOVÁNÍ

K ověření stanovených hypotéz bylo použito metody dotazování formou dotazníku, který obsahoval celkem tři otázky:

- 1) Vliv zrušení kontrol státních hranic ČR na kriminalitu v příhraničních oblastech? Možné odpovědi (ANO/NE s možností uvedení důvodu).
- 2) Jste pro znovuzavedení policejních kontrol státních hranic ČR? Možné odpovědi (ANO/NE s možností uvedení důvodu)
- 3) Jaké opatření navrhuje pro zvýšení vnitrostátní bezpečnosti?
 - a) Navýšení počtu policistů v běžném výkonu služby.
 - b) Vyšší tresty odnětí svobody za trestnou činnost.
 - c) Přísnější střežení vnější hranice schengenského prostoru.
 - d) Vlastní návrh opatření.

Otázka č. 1

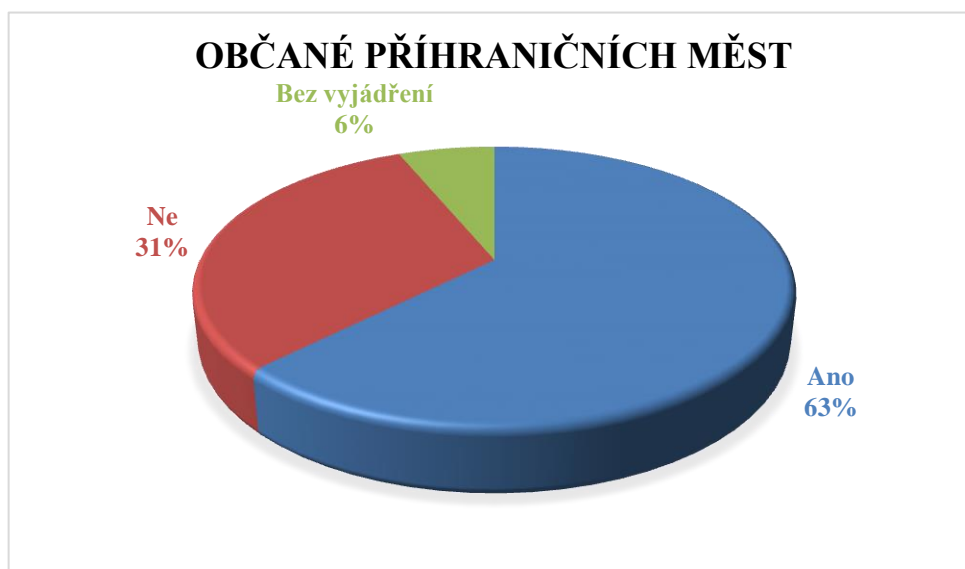
Vliv zrušení kontrol státních hranic ČR na kriminalitu v příhraničních oblastech?

Graf 1: Celkové hodnocení respondentů otázka č. 1

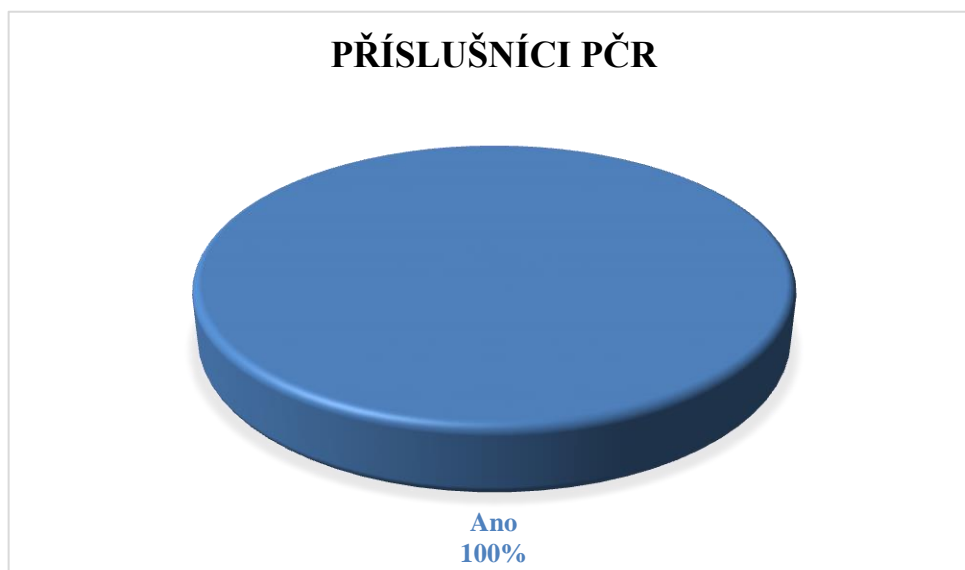
Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 2: Občané příhraničních měst otázka č. 1

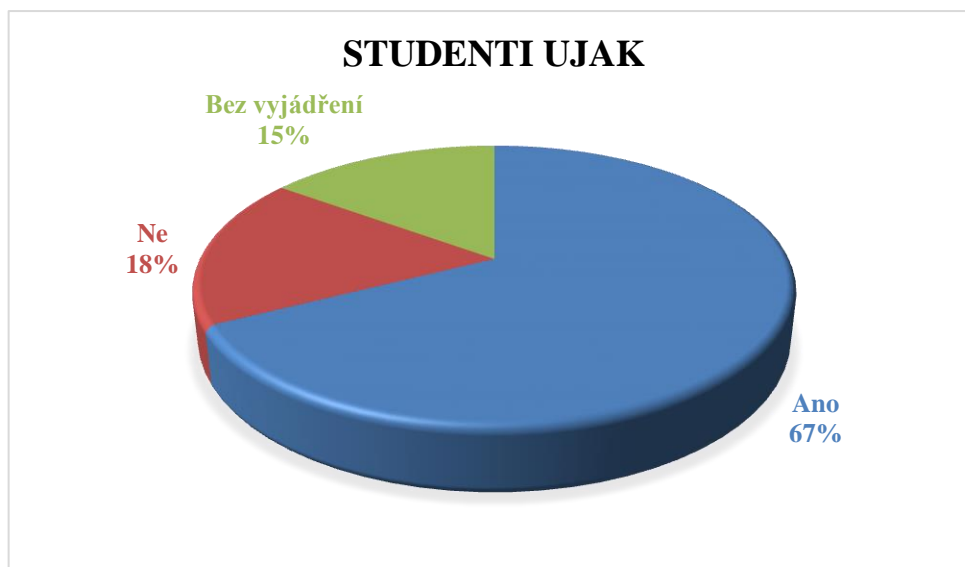
Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 3: Příslušníci PČR otázka č. 1

Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 4: Studenti UJAK otázka č. 1

Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Otázka č. 2

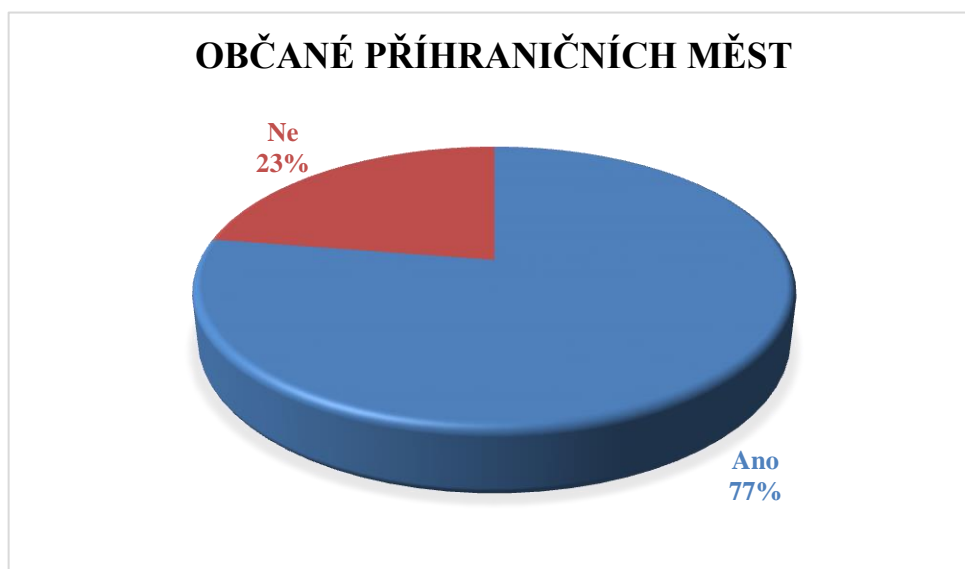
Jste pro znovuzavedení policejních kontrol státních hranic ČR?

Graf 5: Celkové hodnocení respondentů otázka č. 2

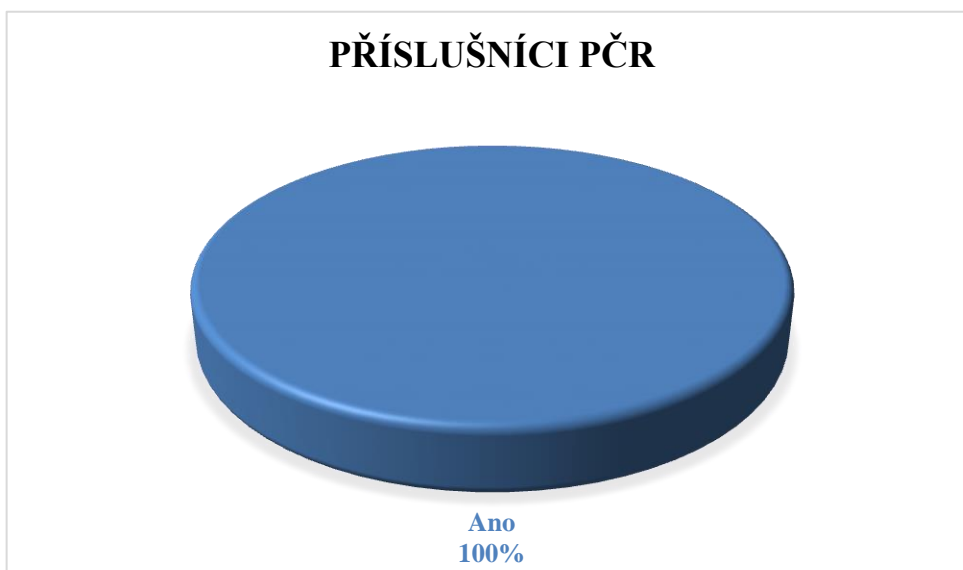
Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 6: Občané příhraničních měst otázka č. 2

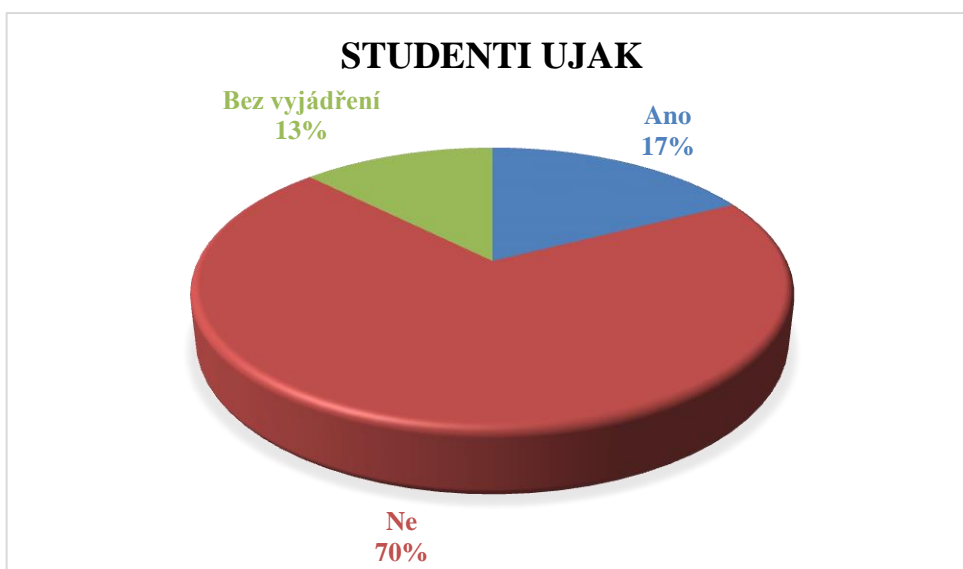
Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 7: Příslušníci PČR otázka č. 2

Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 8: Studenti UJAK otázka č. 2

Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Otázka č. 3

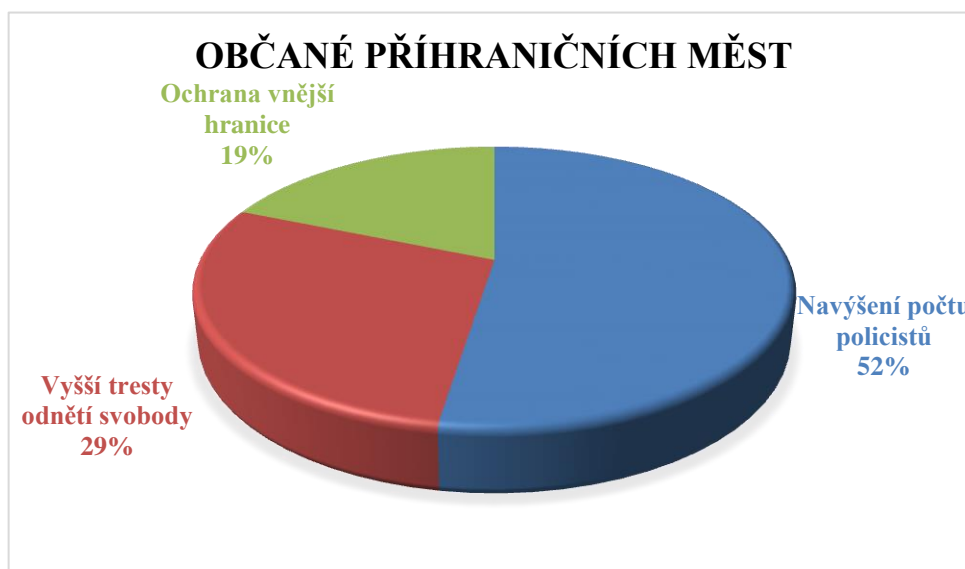
Jaké opatření navrhujete pro zvýšení vnitrostátní bezpečnosti?

Graf 9: Celkové hodnocení respondentů otázka č. 3

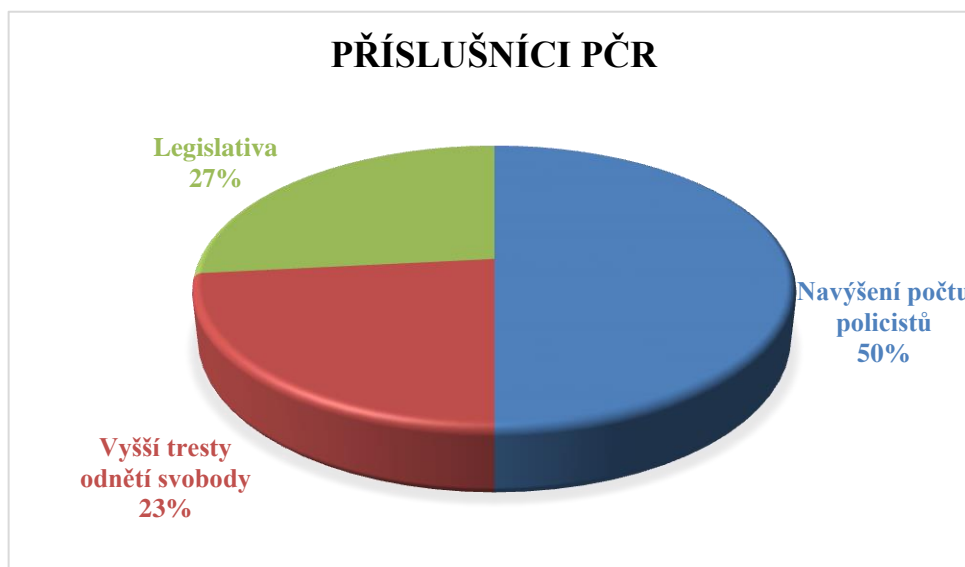
Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 10: Občané příhraničních měst otázka č. 3

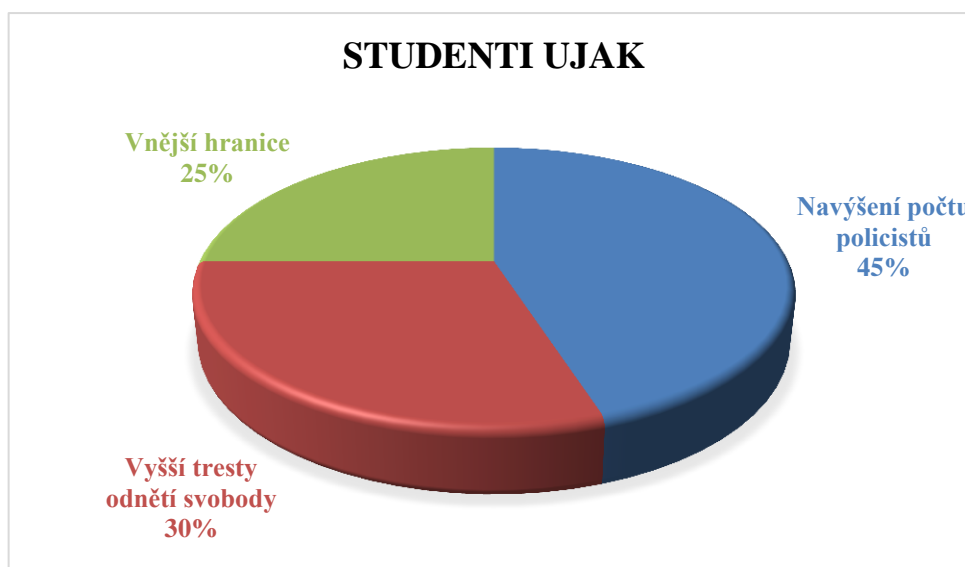
Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 11: Příslušníci PČR otázka č. 3

Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

Graf 12: Studenti UJAK otázka č. 3

Zdroj: Autor práce, (2017) vlastní výzkum

5.2.5 VYHODNOCENÍ PROVEDENÉHO VÝZKUMU

Otázka č. 1: Vliv zrušení kontrol státních hranic ČR na kriminalitu v příhraničních oblastech?

Graf č. 1 - č. 4

Cílem této otázky bylo zjistit, kolik procent z oslovených respondentů je obeznámeno s touto problematikou. Jedná se o příhraniční oblasti, kde se na přeshraniční kriminalitě podílí mnoho zahraničních pachatelů, zejména z Polska.

Graf č. 1 ukazuje celkový pohled dotázaných, který činil 150, celkem 107 občanů (71,33%) je názoru, že zrušení kontrol má negativní dopad na kriminalitu v příhraničních oblastech. Ovšem 32 občanů (21,33%) vyslovilo opačný názor, že kontroly nemají žádný vliv na kriminalitu, jen 11 občanů (7,33%) se nevyjádřilo.

Graf č. 2 ukazuje názor občanů příhraničních měst Hrádek nad Nisou a Frýdlant v Čechách, bylo osloveno celkem 80 občanů. 50 z nich (62,5%) je proti zrušení policejních kontrol, blízkost státní hranice a minimum kontrol má za následek zvýšení kriminality v oblasti. Pouze 25 občanů (31,25%) s policejními kontrolami nesouhlasí, protože jim vadí, a pouze 5 občanů (6,25%) se nevyjádřilo.

Další dotázanou skupinou byli příslušníci PČR, obvodních oddělení v Hrádku nad Nisou a ve Frýdlantu v Čechách. Vzhledem k tomu, že se jednalo o příslušníky z příhraničních oblastí, názor na tuto otázku byl zcela jasný. **Graf č. 3** znázorňuje, že všech 30 dotázaných příslušníků, tedy 100 % je názoru, že zrušení kontrol na hranicích má vliv na navýšení kriminality v příhraničních oblastech.

Poslední dotázanou skupinou byli studenti Univerzity Jana Amose Komenského v Praze. Vzhledem k tomu, že většina studentů v dotčené oblasti nežije, převažovaly neutrální odpovědi. Na základě neznalosti poměrů v příhraničních oblastech a informovanosti pouze z médií nemají kontroly dle studentů větší vliv na objem kriminality. **Graf č. 4** ukazuje, že 27 studentů (67,5 %) se vyjádřilo negativně, zrušení kontrol nemá vliv na kriminalitu, 7 studentů (17,5 %) je opačného názoru a 6 studentů (15 %) bylo bez názoru.

Otázka č. 2: Jste pro znovuzavedení policejních kontrol státních hranic ČR?

Graf č. 5 - č. 8

Cílem této otázky bylo zjistit, kolik procent dotázaných je pro znovuzavedení policejních kontrol na státní hranici ČR, především z důvodu boje s přeshraniční kriminalitou.

Graf č. 5 znázorňuje celkový počet, kdy ze 150 dotázaných celkem 99 (66 %) je pro znovuzavedení kontrol. Na tuto otázku vyslovilo opačný názor celkem 46 respondentů (30,66 %) a pouze 5 dotázaných (3,33 %) se nevyjádřilo.

Graf č. 6 ukazuje názor dotázaných občanů příhraničních měst, kdy 62 respondentů (77,5 %) označilo odpověď ano, tedy vyslovili souhlas pro znovuzavedení policejních kontrol na státní hranici, zejména v nočních hodinách. Také by uvítali četnější výskyt tzv. „společných hlídek“ (policista z ČR + policista z Polska nebo Německa). Pouze 18 občanů (22,5 %) je se současným stavem spokojeno a žádná další opatření nenavrhují, ti označili odpověď ne.

Graf č. 7 ukazuje názor dotázaných příslušníků PČR, i na tuto otázku panoval zcela jasný názor, všech 30 oslovených se vyslovilo pro znovuzavedení kontrol, opět 100%ní shoda.

Graf č. 8 znázorňuje, že pro obnovení kontrol je 7 studentů (17,5 %) bez udání důvodu, 28 studentů (70 %) je proti (chtějí volné hranice pro cestování, bez zbytečných a zdoluhavých kontrol) a 5 studentů (12,5 %) se nevyjádřilo.

Otázka č. 3: Jaké opatření navrhuje pro zvýšení vnitrostátní bezpečnosti?

Cílem této otázky bylo zjistit, jak veřejnost vnímá vnitrostátní bezpečnost a jaké opatření navrhuje pro její zvýšení. Respondenti mohli zvolit předvyplněné možnosti, nebo navrhnout vlastní opatření.

Graf č. 9 - č. 12

Graf č. 9 ukazuje, že z celkového počtu 150 dotázaných celkem 75 respondentů (50 %) je pro navýšení počtu policistů v běžném výkonu služby, 42 občanů (28 %) navrhuje vyšší tresty odnětí svobody. Pouze 25 občanů (16,66 %) navrhuje přísnější střežení vnější hranice schengenského prostoru a 8 občanů (5,33 %) navrhuje změnu legislativy.

Graf č. 10 znázorňuje názor občanů s příhraničních měst, kdy 42 dotázaných (52,50 %) navrhlo navýšení počtu policistů, 23 občanů (28,75 %) je pro vyšší tresty za trestnou činnost a pouze 15 respondentů (18,75 %) navrhlo přísnější střežení vnějších hranic, převážně z obavy teroristického útoku.

Graf č. 11 ukazuje navrhovaná opatření příslušníky, zde celkem 15 dotázaných (50 %) navrhuje zvýšit počty policistů s tím, že příhraniční oblast je rozsáhlá a současný stav příslušníků je na hranici udržitelnosti. 7 příslušníků (23,33 %) navrhuje vyšší tresty pro pachatele trestných činů. Celkem 8 oslovených (26,77 %) je pro změnu současné legislativy, aby mohli zasahovat na území cizího státu v případě nebezpečí z prodlení. Než dojde k vyžádání spolupráce se sousedním státem, jako je tomu v současnosti, pachatelé skryjí sebe nebo věc získanou trestnou činností a dochází tím k maření vyšetřování a zbytečným průtahům.

Graf č. 12 ukazuje, že 18 studentů (45 %) je pro navýšení počtu policistů, 12 studentů (30 %) je pro vyšší tresty odnětí svobody, 10 studentů (25 %) navrhuje přísnější a efektivnější střežení vnější hranice schengenského prostoru.

5.3 ZÁVĚREČNÉ SHRnutí

Hypotéza č. 1 se potvrdila s tím, že více jak 60 % všech dotázaných respondentů, přesně 71 %, je názoru, že zrušení policejních kontrol státních hranic ČR má negativní vliv na kriminalitu v příhraničních oblastech.

Hypotéza č. 2 se jako jediná nepotvrdila, pouze 66 % ze všech dotázaných je pro znovuzavedení kontrol státní hranice ČR, a to z bezpečnostních důvodů (stanovená hypotéza byla 80 %). Největším odpůrcem znovuzavedení kontrol byli dotázaní studenti, kdy hlavním důvodem jejich postoje je možnost volného cestování, bez zbytečných a zdlouhavých kontrol.

Hypotéza č. 3 se potvrdila přesně, neboť 50 % ze všech dotázaných respondentů navrhlo pro zvýšení vnitrostátní bezpečnosti opatření v podobě navýšení počtu policistů pro běžný výkon služby. I tento výsledek je jasným signálem, že společnost vnímá současnou situaci (migrační krize), občané si proto přejí v ulicích a v příhraničních oblastech více policistů.

Autor této práce si uvědomuje, že výzkum byl prováděn na poměrně malém počtu respondentů na to, aby bylo možné jeho závěry zobecňovat na celou populaci. Názory na znovuzavedení hraničních kontrol jsou ve společnosti různé, především mladší generace je pro zanechání současného stavu, tedy bez stálého střežení státních hranic, s možností volného cestování, zatímco občané příhraničních měst jsou spíše pro znovuzavedení kontrol. Přesto výsledná zjištění z průzkumu naznačují, že přeshraniční kriminalita spojená s volným pohybem osob je společností vnímána negativně a že je třeba tuto problematiku řešit, např. formou opatření navýšení počtu policistů v příhraničních oblastech.

Autor je názoru, že pouze efektivní boj s přeshraniční kriminalitou povede ke zvýšení pocitu bezpečnosti u občanů této země, zároveň snížení pocitu beztrestnosti u potenciálních pachatelů.

ZÁVĚR

Z výše uvedených informací vyplývá, že zrušení kontrol vnitřních hranic s sebou přineslo možnost volného pohybu osob na území členských států. Původní záměr zákonodárců vyjádřený v Schengenské dohodě a následně v Prováděcí úmluvě, tedy vytvoření zóny volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu, s sebou zákonitě přinesl i negativní jevy. Možnosti nekontrolovaného překročení státních hranic hbitě využilo i množství kriminálních skupin a jednotlivců, kterým otevření hranic usnadnilo jejich nelegální činnosti. K zamezení tohoto nežádoucího jevu, tedy přeshraniční kriminality, byla přijata řada tzv. kompenzačních opatření, kam patří přijetí Prováděcí úmluvy k Schengenské dohodě, později i přijetí právních aktů třetího pilíře Evropské unie o Policejní a justiční spolupráci.

Mezi další kompenzační opatření patří mezinárodní policejní spolupráce. Především Schengenský informační systém SIS II nové generace tvoří často právní základ pro zajištění pronásledovaného vozidla a zadržení jeho řidiče. Rychlá výměna informací prostřednictvím národních pátracích databází umožňuje Policii v mezinárodní působnosti reagovat v rámci schengenského prostoru téměř okamžitě.

Přestože je oblast policejní spolupráce značně rozsáhlá, mezi nejvýznamnější nástroje její činnosti patří již zmíněný **institut přeshraničního sledování a pronásledování**. Jedná se o rozdílné právní normy, přičemž přeshraniční sledování je, jak lze ze samotného názvu dovodit, využíváno pro získání důkazů pro následné soudní řízení. Jedná se o dlouhodobý proces, zatímco přeshraniční pronásledování je okamžitou reakcí na bezprostředně spáchaný nebo probíhající trestný čin.

Jak již bylo uvedeno, právní základ obou těchto institutů tvoří Schengenská prováděcí úmluva, dále právní normy upravující činnost policejních sborů jednotlivých států (v našem případě zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky) a především bilaterální smlouvy o policejní spolupráci mezi členskými státy. Česká republika má se všemi sousedními státy uzavřené smlouvy o policejní spolupráci, na jejichž základě byla vytvořena společná centra s jednotlivými sousedními státy. To přineslo zefektivnění mezinárodní spolupráce, neboť do jisté míry odpadla nutnost prostředníka a požadovaný úkon vyřizuje osobně protistrana přítomná na tomto společném centru.

Kromě těchto pracovišť rovněž vznikly v rámci spolupráce společné hlídky, jichž lze k předávání jednotlivých informací a vyřizování méně komplikovaných žádostí taktéž využít. Společné hlídky jsou také zdrojem relevantních a aktuálních informací týkajících se přeshraniční kriminality, které jednotliví policisté zákonitě během služby v cizím státě získávají. Nedílnou součástí mezinárodní spolupráce je i vysílání styčných důstojníků, kteří se rovněž podílí na zkvalitňování postupů, sdílení a sbírání poznatků a informací.

Pachatelé jsou mnohem efektivnější v tom, jak volnost pohybu využít, nejsou limitováni žádnými právními normami ani dalšími dohodami, ale orgány Policie mají díky Schengenu řadu nástrojů jak „jim stačit“, jen to mnohdy neumí, nebo si odmítají uvědomit, že teď už musí pracovat bez ohledu na hranice států.

Pouze společná cesta založená na vzájemné spolupráci, respektu a důvěře mezi členskými státy povede k efektivním výsledkům v boji s přeshraniční kriminalitou. Abychom toho dosáhli, je třeba se držet hesla Alexandra Dumase st.:

„Jeden za všechny, všichni za jednoho!“

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

LANGER, Ivan, LOUŽEK, Marek, ed. *Vstup do Schengenu: výhody a nevýhody: sborník textů*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2008. Ekonomika, právo, politika. ISBN 9788086547961.

PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce) : vysokoškolská právnická učebnice*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2004. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-7201-489-7.

PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy: [vysokoškolská učebnice]*. 2., dopl. vyd. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-813-0.

PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-611-8.

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-334-9.

WEISS, Tomáš. *Role policie a armády v Evropské unii: analýza evropské a národní úrovně s využitím případové studie České republiky*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2381-8.

Seznam použitých internetových zdrojů

Svatá říše římská. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 14.12.2017 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatá_říše_římská#Historie

Ratifikace mezinárodní smlouvy. Legislativní helpdesk [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://help.odok.cz/vykladovy-slovník/-/wiki/V%C3%BDkladov%C3%BD%20slovn%C3%ADk/Ratifikace+mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20smlouvy>

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství. Senát Parlamentu České republiky [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: https://www.senat.cz/senat/evropa/dokumenty_ke_stazeni/smlouva_o_zalozeni_ehs.pdf

Severoatlantická aliance. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001, 22.2.2018 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Severoatlantick%C3%A1_aliance

28 členských států EU. Evropská unie [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_cs#tab-0-1

Accords de Schengen. Commune de Schengen [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.schengen.lu/fr-FR/accords-de-schengen>

Monument "Schengen Agreement". Visit Luxembourg [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.schengen.lu/fr-FR/accords-de-schengen>

Základní principy Shengenu: Desatero. Policie České republiky [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zakladni-principy-shengenu.aspx>

Interaktivní mapy EU: Aktuální stav. Euroskop.cz: Věcně o Evropě [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/742/sekce/aktualni-stav/>

Mezinárodní letiště. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-02-27].

Seznam použitých interních aktů řízení Policie ČR

Přeshraniční operace, společné formy nasazení: Prezentace školení OMPS PP ČR, Policie České republiky - interní akt řízení. 2016, (autor neuveden).

Přeshraniční pronásledování: Příručka. Policie České republiky - interní akt řízení, 2016, (autor neuveden).

WEISS, Michael. Schengenská spolupráce: Stručný průvodce. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Vydal Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR jako služební pomůcku, 2016.

ZPPP č. 208/2008 o přeshraničním sledování: Policejní prezidium České republiky - interní akt řízení. 2008.

ZPPP č. 181/2007 o přeshraničním pronásledování: Policejní prezidium České republiky - interní akt řízení. 2007.

Konzultace s pplk. Mgr. Michaelem Weissem, Národní centrála SIRENE, oddělení operativní spolupráce Odboru mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia České republiky, poskytnutí informací a údajů přeshraničních sledování a pronásledování.

Seznam použitých právních předpisů

Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a související akty, podepsána 2. října 1997 v Amsterdamu. Zdroj: Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské Unii, smlouvy o založení Evropských společenství a související akty: 97/C 340/01. Euroskop.cz: Věcně o Evropě [online]. [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/764-amsterdam.pdf>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). CELEX: 32006R0562. Zdroj: Zdroj: Evropský Parlament a Rada EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006.

EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 15. března 2006, 15.3.2006 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R0562&from=CS>

Nařízení Rady (ES) č. 2725/2000 ze dne 11. prosince 2000 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování Dublinské úmluvy. CELEX: 32000R2725. Zdroj: Rada EU. Nařízení Rady (ES) č. 2725/2000: o zřízení systému "Eurodac" pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování Dublinské úmluvy. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 11. prosince 2000, 15.12.2000 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000R2725&from=CS>

Protokol (č. 2) o začlenění schengenského acquis do rámce Evropské unie (1997). CELEX: 12006E/PRO/02. Zdroj: Členské státy EU. Smlouvy o založení Evropského Společenství: Protokol (č. 2) o začlenění schengenského acquis do rámce Evropské unie. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 1997, 19.12.2016 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:12006E/PRO/02&from=CS>

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 26/2005 Sb. m. s. o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 62/2007 Sb. m. s. o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech. Zdroj: Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech. Sbírka mezinárodních smluv [online]. Sagit právní a ekonomické nakladatelství, 2007, 2.8.2007 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/info/ss07062>

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 20/2016 Sb. m. s. o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskou republikou, kterou se mění a doplňuje Smlouva mezi

Českou republikou a Rakouskou republikou o policejní spolupráci a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 48/2016 Sb. m. s. o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o policejní spolupráci a o změně Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000.

Schengenská prováděcí úmluva ze dne 19. června 1990 k Schengenské dohodě ze dne 14. června 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřené mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky. CELEX: 42000A0922(02). Zdroj: Belgie, Francie, Německo, Lucembursko, Nizozemí. Úmluva k provedení Schengenské dohody. EUR_Lex: Access to European Union law [online]. 19.6.1990 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=CS](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=CS)

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. března 1957. CELEX: 11957E. Zdroj: Smlouva o založení Evropského společenství. Euroskop.cz: Věcně o Evropě [online]. 25. března 1957 [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf

ČESKÁ REPUBLIKA. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. (Ústava ČR). Zdroj: Sbírka zákonů České republiky Praha, 1992. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Zdroj: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Zdroj: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

SEZNAM ZKRATEK

č.	-	číslo
čl.	-	článek
ČR	-	Česká republika
EHS	-	Evropské hospodářské společenství
ES	-	Evropské společenství
ESUO	-	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	-	Evropská unie
GPS	-	globální poziční systém
IS	-	informační systém
Kr.	-	Kristem
např.	-	například
odst.	-	odstavec
OMPS PP	-	Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia
OP	-	občanský průkaz
př.	-	před
SIS	-	Schengenský informační systém
SKPV	-	služba kriminální policie a vyšetřování
SRN	-	Spolková republika Německo
stol.	-	století
TČ	-	trestný čin
tj.	-	to jest
tzv.	-	takzvaně
ZOPČR	-	zákon o Policii České republiky
ZPPP	-	závazný pokyn policejního prezidenta

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa schengenského prostoru.....	20
Obrázek 2: Společná centra s vyznačeným místem působnosti.....	35
Obrázek 3: Schéma přeshraničního pronásledování.....	44
Obrázek 4: Přeshraniční sledování a pronásledování 2014.....	47
Obrázek 5: Přeshraniční sledování a pronásledování 2015.....	47
Obrázek 6: Přeshraniční sledování a pronásledování 2016.....	48
Obrázek 7: Přeshraniční sledování a pronásledování 2017.....	48

Seznam grafů

Graf 1: Celkové hodnocení respondentů otázka č. 1.....	51
Graf 2: Občané příhraničních měst otázka č. 1.....	51
Graf 3: Příslušníci PČR otázka č. 1.....	52
Graf 4: Studenti UJAK otázka č. 1.....	52
Graf 5: Celkové hodnocení respondentů otázka č. 2.....	53
Graf 6: Občané příhraničních měst otázka č. 2.....	53
Graf 7: Příslušníci PČR otázka č. 2.....	54
Graf 8: Studenti UJAK otázka č. 2.....	54
Graf 9: Celkové hodnocení respondentů otázka č. 3.....	55
Graf 10: Občané příhraničních měst otázka č. 3.....	55
Graf 11: Příslušníci PČR otázka č. 3.....	56
Graf 12: Studenti UJAK otázka č. 3.....	56

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Ladislav Heisler

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Přeshraniční sledování a pronásledování - činnost Policie ČR

Rok: 2018

Počet stran textu bez příloh: 54

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 7

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet použitých interních aktů řízení PČR: 5

Počet internetových zdrojů: 23

Vedoucí práce: JUDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.